

ВІСНИК ЖЕСЕРАЛД

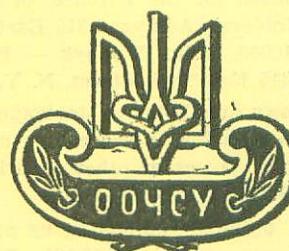
- VISNYK

Свобода народам!
Свобода людині!

Спілено - політичний місячник

ЗМІСТ

В. Золоторіг — Ціль його життя осягнутий його послідовники	1
Микола Щербак — 15 жовтня 1959	2
З проповідей Митрополита Василя Липківського	3
Д-р М. Кушнір — Проблеми перед нами	7
Підсумки ХХII З'їзду українців ЗСА і Канади	10
Таранчук — Сумно йдуть літа	11
Ів. Левадний — Поет-борець за волю України	13
С. Женецький — Не віддаваймо полякам українських земель!	15
Ждан Ласовський — „Революція з примхи”	19
В. С-ко — Большевицька політична термінологія	23
Михайло Гікавий — Мої зустрічі	25
Теодор Терен-Юськів — Д. Гнатюк і О. Криса в Нью Йорку	27
С. Ж. — З життя українців в Югославії	28
М. Киценко — Хортицький козацький меморіал	29
Хроніка	31

ОРГАНІЗАЦІЯ
ОВОРОНИ
ЧОТИРЬОХ
СВОВІД
УКРАЇНИ

U. S. POSTAL SERVICE
STATEMENT OF OWNERSHIP, MANAGEMENT AND
CIRCULATION (Act of August 12, 1970: Section 3685.

1. Title publication: VISNYK — THE HERALD. 2. Date of filing: October 1, 1971. 3. Frequency of issue Monthly, exc.: July and August when Bi-Monthly, not Monthly. 4. Location of known office of publication (Street, city, country, state, zip code): 315 East 10th Street, New York, N. Y. 10009. 5. Location of the Headquarters or General Business Office of the publishers (Not printers) 315 East 10th Street, New York, N. Y. 10009. 6. Names and addresses of publisher, editor, and managing editor. Publisher (Name and address) Organization for the Defense of Four Freedoms for Ukraine, Inc., New York. Editor (Name and address): Wiacheslaw Dawydenko, 315 East 10th Street, New York, N. Y. 10009. Manager Editor (Name and address): John Wynnyk, 315 East 10th Street, New York, N. Y. 10009.

7. Owner (If owned by a corporation, its name and address must be stated and also immediately thereunder the names and addresses of stockholders owning or holding 1 percent or more of total amount of stock. If not owned by a corporation, the names and addresses of the individual owner must be given. If owned by a partnership or other unincorporated firm, its name and address, as well as that of each individual must be given). Name, Organization for the Defense of Four Ukraine Inc. (No Stock Holders). Address: 315 East 10th Street, New York, N. Y. 10009. John Wynnyk — President (Principals Officers) 315 East 10th Street, N. Y. C.

8. Known bondholders, Mortgagees, and security holders owning or holding 1 percent or more of total amount of bonds, mortgagees or other securities (If there are none, so state). Name, address: none.

9. For optional completion by publishers mailing at the regular rates (Section 132.121, Postal Service Manual). 39 U. S. C. 3626 provides in pertinent part: "No person who would have been entitled to mail matter under former section 4359 of this title shall mail such matter at the rates provided under this subsection unless he files annually with Postal Service a written request for permission to mail matter at such rates".

In accordance with the provisions of this statute, I hereby request permission to mail the publication named in Item 1 at the reduced postage rates presently by 39 U. S. C. 3626. (Signature and title of editor, publisher, business manager, or owner) John Wynnyk — President.

10. For completion by nonprofit organizations authorised to mail at special rates (Section 132.122, Postal Manual). The purpose, function, and nonprofit status of this organization and the exempt status for Federal income tax purposes. X Have not changed during preceding 12 months. Have changed during preceding 12 months (If

changed, publisher must submit explanation of change with this statement).

11. Extent and nature of circulation.

A. Total no copies printed (Net Press Run) Average no. copies each issue during preceding 12 months 22.000. Actual number of copies of single issue published nearest to filing date 2.000. B. Paid circulation. 1. Sales through dealers and carriers, street vendors and counter sales 330. Actual number of copies of single issue published nearest to filing date 30. 2. Mail subscriptions. Average no: copies each issue during preceding 12 months 16.379. Actual number of copies of single issue published nearest to filing date 1.489. C. Total paid circulation. Average no. copies each issue during preceding 12 months 16.709. Actual number of copies of single issue published nearest to filing date 1.519. D. Free distribution by mail, carrier or other means. 1. Samples, complimentary, and other free Copies. Average no. copies each issue during preceding 12 months 1.232. Actual number of copies of single issue published nearest to filing date 112. 2. Copies distributed to news agents, but not sold. E. Total distribution (Sum of C and D). Average no. copies each issue during 12 months 1.232. Actual number of copies of single issue published nearest to filing date 112. F. Office use, left-over, unaccounted, spoiled after printing. Average no. copies each issue during preceding 12 months 4.059. Actual number of copies of single issue published nearest to filing date 369. G. Total (Sum of E & F — should equal net press run shown in A). Average no. copies each issue during preceding 12 months 22.000. Actual number of copies of single issue published nearest to filing date 2.000.

I certify that the statements made by me above are correct and complete. (Signature of editor, publisher, business manager, or owner): John Wynnyk.

~~~~~
ЧИТАЙТЕ І ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ
СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНІ ТИЖНЕВИКИ
І МІСЯЧНИК

„Шлях Перемоги”, „Гомін України”
і „Визвольний Шлях”,

що, стоячи на позиціях українського революційного націоналізму, вносять у життя української еміграційної громади новий багатий зміст і скріплюють перший визвольний фронт, яким є нескорена, вільнополюбна Україна.

ПРИЙМАЄМО ЗАМОВЛЕННЯ НА КНИЖКИ НАШИХ ІСТОРИКІВ:
ПРОФ. О. ОГЛОБЛИНА і ПРОФ. М. ЧУБАТОГО.

ВІСНИК

В. Золоторіг

ЦЛЬ ЙОГО ЖИТЯ ОСЯГНУТЬ ЙОГО ПОСЛІДОВНИКИ

Минуло 12 років від того дня, коли загинула на вну-
трішніх сходах дому при вулиці Картмайра ч. 7 в Мюн-
хені людина, що її німці, мешканці того дому, знали як
„авелендера” Стефана Попеля. Такого, яких с тепер у
Західній Німеччині десятки тисяч. Зі своєю родиною
екроміо жив „Попель” у маленькому мешканні, кожного
ранку виїздив своїм малим автомобілем на роботу і надве-
чір вертався. Іноді кудись виїздив на кілька днів.

Після того минуло два роки. Виборавшиесь з кагебів-
ського павутиння, втік із східного Берліну і віддався
в руки німецької влади, здавалося б, з надійно перепо-
лосканим мозком, патренований майстрами з Луб'янки,
як вічур, убивця Попеля, Богдана Сташинського. І тоді не лише німці, а й цілий світ довідався, що під не-
примітним прізвищем Попеля жив і діяв Провідник Організації Українських Націоналістів, легендарний Степан Бандера. Той Бандера, про якого Хрушчов казав,
що це був найбільш небезпечний ворог московсько-со-
вєтського режиму.

На суді в Карльсруге з усію очевидністю з'ясувалося, що наказодавцем для Сташинського був тодішній
голова ЕСБ Шелепін, який нагородив убивцю орденом
червоної прапор за „особливі заслуги перед совет-
ською державою”. Але на суді не згадувалось імені
Хрушчова: голови Ради Міністрів ССР і генерального
секретаря ЦК КПСС, без санкції якого кагебісти не смі-
ли б вчинити терористичного акту на території чужої
держави — не відважувались згадувати німецькі судді.

Чотири рази безуспішно пробували советські агенти
позбавити життя Провідника ОУН, довголітнього пад-
хненика і керівника визвольних змагань українського
народу. Подробіці цих невдалих атентатів і досі неві-
домі — про них довідається на Україні аж тоді, коли
розкриється для світу тасмні архіви НКВД-КГБ. Після
п'ятого атентату в Москві тріумфували — символ
прийдешньої української революції, той, чиє ім'я носи-
ли й носять українські революціонери — вже не живе.
І почали підготовлюти атентат на Ярослава Стецька.

На суді в Карльсруге Сташинський призвався, що з
газової пістолі, якою вбив він Степана Бандеру, згинув
перед тим Ребет. Його кагебівські зверхи казали
йому, що ту пістолю випробувано вже не на одному по-
літичному емігрантові. Хто були ці люди? Напевно
був серед них гетьманнич Данило, були десятки інших
— українців, хорватів, чехів, що померли нібито від
„серцевої атаки”.

Справа убивства Степана Бандери набрала такого
широкого розголосу в світовій пресі, в працях англій-
ських і американських советологів, що в Централі КГБ
вирішили на якийсь час припинити терористичну ді-
яльність в країнах Заходу і змінити загальну тактику
супроти антибольшевицьких еміграцій, зокрема україн-
ської. Боротьбу проти українських націоналістів-рево-
люціонерів перенесено головно в площину пропаганди,
шантажу, залякування, намагання скомпромітувати їх,
понизити в очах еміграційного загалу і пародів та уря-
дів тих країн, де вони розселилися.

А в Україні, де національне питання щораз загост-
рюється, де докраю розланюються русифікатори, де
вже навіть українську мову, не криючись, називають
московські шовіністи „бандерівською”, по великих і ма-
лих містах поліції книгарень занюють „антибанде-
рівською літературою” — на замовлення Агітпропу на-
писаними романами та повістями, і на екранах кіноте-
атрів, намагаючись наші молоді промивати мозки, де-
монструють бездарні фільми, в яких звіроподібні банде-
рівці-упівці нещадно розправляються з „совєтськими
патріотами”, жінками й дітьми.

Але годі советським майстрам брехні і провокації пе-
реписати на свій чинтаж славну історію УПА і біогра-
фію Бандери так, як уже не раз переписували вони істо-
торію большевицької партії і біографії своїх „вождів”.
Годі заляпати болотом ясний образ українського рево-
люціонера-провідника Бандери і тих героїв, які під йо-
го ідейним керівництвом ініціювали в бої із стократ сильні-
шим противником, щоб здобути волю Україні або —
власти під не-своїм ім'ям, як незнані вояки.

Світлі когорти УПА, як і пам'ять їх падхненика
Бандери, з ім'ям якого йшли вони на ворога, несучі в
серцях своїх випеченні павічно слова декалогу „Здобу-
деш Українську Державу або згинеш у боротьбі за неї”
— ввійшли в літописи визвольних змагань українсько-
го народу, вписали ще один блискучий розділ в істо-
рію України.

Але вони, ці герої, не відійшли, як тіні, не заглухли
як відгомони невгаваючої боротьби за волю України.
Заслані до советських концтаборів колишні уїнівці і ті,
що в підпіллі вели боротьбу проти московських окупантів,
перші розпочали повстання за колючими дротами
під цівками автоматів, напілених з „вишок”. Чи це був
вияв розpacу? Чи це був акт самогубства? Ліквідація
значної частини концтаборів, політична „відліга”, що

Її змушений був совєтський уряд запровадити на якісь час в усіх ділянках життя підсовєтських народів, були наслідком цього нібито самогубчого акту. Але це був також лише тактичний відступ Москви.

Після повстання на Мадярщині Степан Бандера у своїй статті і. и. „Перші висновки” писав: „Західноєвропейські нації відчули безпосередню близькість страшних пазурів московського ведмедя і виразно усвідомили собі, що большевицька загроза з черги спрямується просто на них. Подруге — большевицькі погроми на Мадярщині безслідно розвіяли всі ілюзії, що большевизм з часу смерті Сталіна почав перероджуватись, що його методи стають лагідніші, людяніші і що агресивність московського імперіалізму почала притуплюватись...”

Ці слова Степана Бандери потвердилися пізнішим здушенню комуністами заворушень у Польщі і повторною окупацією Чехо-Словаччини. Але той збрінний, легкодухий демоліберал, що керує тепер світовою політикою, очевидно, вважає, що облудною коекзистенцією, компромісами, хитро-мудрим, як йому здається, маневруванням можна приспати комуністичного монстра і тимати його на припой.

Розуміючи істоту московського монстра, С. Бандера твердив: „На ХХ з'їзді компартії її головачі задокументували єдиний в історії вияв особистої пікчемності й упідлення. Хрушчов, зображену божевільну злочинність диктатури Сталіна, мав стільки безсромноти, що признався, що й він і найближчі „соратники” Сталіна, бачили й розуміли ту всю злочинність, але мовчки співдіяли в ній ради страху, щоб зберегти свою шкуру й свої позиції. Не знати, кому більше дивуватися, чи самооголеній пікчемності Хрушова, Булганича, Мікояна і інших „зірок”, чи поголовний підлогт й безвідповідальності всіх учасників з'їзду, що таких штампованих пікчем ставлять на чоло СССР і світового комунізму”.

На чолі партії і уряду ССР стоять тепер оті, згадані Бандерою, штамповані пікчами, партійні безідейні бюрократи, які, немов сторожові пси, охороняють недоторканість червоної рабовласницької імперії, які, боїчись за свою власну шкуру, пильнують інтересів владуєючої нової класи — червоного дворянства.

Найбільшим ворогом цієї рабовласницької імперії був Степан Бандера, син українського священика, що, присвятивши себе з юніх літ справі визволення поневоленої в тій імперії України, виріс на Провідника її рево-

“VISNYK” — “THE HERALD”

Published by Organization for Defense of Four Freedoms for Ukraine, Inc.

Monthly except July and August when bimonthly.
Second class postage paid at General Post Office,

New York, N. Y.

Board of Editors

Address: P. O. Box 304, Cooper Station,
New York, N. Y. 10003

Микола Щербак

15 ЖОВТНЯ 1959

Уже не кулі, не гранати,
Не поєдинок у бою, —
Впускає хижко кат до хати
Отрутну і спізьку змію.

І злісним косооким зором
У ціліну спостеріга,
Як скоче й в'ється чорним колом
Повзучий і живучий гад.

Кривава мить... У смертнім герці
До зброй припада рука,
Але зміока жалить в серце,
У саме серце — і зника...

Ще гострий погляд... Ще б дихнути!...
Іще блукає спрагло зір
Землею рути і отрути,
У зворах предковічних гір.

І смерті непокірний зроду,
Але в пориві до мети,
Він долу падає на сходах,
Щоб вгору до вершин зйті!...

люційного авангарду — Організації Українських Націоналістів. Він згинув за те, щоб його народ жив у своїй власній суверенній державі. І ціль всього його життя скорше чи пізніше осягнути його вірні послідовники там, на далекій Батьківщині, і тут, у так званому вільному світі.

БЕЗВІДПОВІДАЛЬНА ТЕЛЕГРАМА

В органі УНДС „Меті”, що виходить у Мюнхені, вміщено телеграму „президента” УНР в ексилі Миколи Левицького, який 28 липня ц. р. зі становища голови Паризького бльоку — Ліги для Визволення Народів СССР звертається до Г. Кіссінджа з такими, між іншим, словами: „... прошу Вас довести до відома президента Ніксона, що ми вітаємо його зусилля для встановлення миру, які виявилися в його намірі нормалізувати відносини з державою великого китайського народу”.

Якщо сучасний Китай, опанований комуністами, є, на думку п. Левицького, державою китайського народу, то, виходило б, що й Україна, опанована комуністами, є, на його думку, державою українського народу. Чи замислився над цим п. Левицький, укладаючи текст телеграми, яка не принесе слави і чести ні йому, ні УНРаді, ні Паризькому бльокові.

В ЗОЛОТИЙ ЮВІЛЕЙ УАПЦ

З ПРОПОВІДЕЙ МИТРОПОЛИТА ВАСИЛЯ ЛИПКІВСЬКОГО

У 1969 році заходами Українського Православного Братства ім. Митрополита Василя Липківського в ЗСА видано з нагоди 45-ліття відродження Української Автокефальної Православної Церкви монументальну працю (610 сторінок) — його проповіді на неділі й свята. Власником оригіналів усіх матеріалів, що ввійшли до цієї книги, є о. Петро Маєвський. Джерелами для друкування проповідей були: проповіді, писані на машинці в Києві і видані зошитами Всеукраїнською Православною Церковною Радою в 1924-25 рр.; деякі оригінали, надіслані пізніше Митрополитом до Канади, і проповіді, переслані ним на ім'я о. П. Маєвського до Канади в рр. 1933-36. Усіх їх є 197.

У золотий ювілей відродження УАПЦ на Україні, коли в Києві в 1921 році у св. Софії на Всеукраїнському Соборі обрано Василя Липківського першим Митрополитом відродженої української національної Церкви, передруковуємо з його „Проповідей” деякі уривки, що з них видно, з якою надзвичайною відвагою під недріманним оком ЧЕКА-ГПУ новітній Апостол і Мученик за Церкву Христову проповідував слова правди, перейняті великою любов'ю до України і її народу. З цих коротких уривків читач може собі уявити, якою різногранно освіченою людиною, яким близьким проповідником був Великий Митрополит, Василь Липківський. — Ред.

Новорічні думки і християнське розуміння обрізання

... Був мент, коли лише наша Українська Церква цілком вільно виявила свою всенароднію соборноправність, коли в 1921 році зі своєї волі, без усяких зовнішніх впливів скликала і провадила Всеукраїнський Церковний Собор. На ньому якби відновилось діяння св. Духа собору Сіонського, Христовою волею дихали тоді і ухвали і діяння Собору і поставили на шу Церкву на ґрунт справжнього Христового життя, волі і Божої благодаті. Але то був лише мент. Після народження нашої Церкви зараз почалось і її обрізання, тяжка рука накладася на неї ярмо рабства чи навіть мотузка смерти...

Люди, що сиділи в темряві, побачили світло велике

Тепер часто вороги Христа з так званої прогресарської буржуазії кажуть, що Христова віра — це є наука буржуазії, панства, попівства. Але

коли б це було так, то чому ж Христос поніс свою науку не до вищих кіл тодішнього громадянства, а поніс її іменно до самих низів трудящого люду?.. Та її своєю простотою, чистотою, безпосередністю наука Христова найбільше підходить до простої, чистої душі робітника і селянина, і своєю простотою відбиває від себе часто людей учених...

Христова освіта і сліпі бандуристи

... Що б там не було далі, які б пригоди не виникали для нашого народу на шляху його руху в невідоме майбутнє, в які б нestrі, провалля його не заводили, Церква наша — осередок народний — мусить твердо і непохитно, неухильно йти своїм шляхом, бо шлях цей завжди для неї видний, як сонце ясний — це Христос. З Ним і за Ним вона мусить іти і буде жити і народові своєму збереже життя...

Українська Церква і старе духовництво

... Отже, за гріхи гордости, фарисейства може й карає найбільше Бог. Хіба не приймали ми участі у великому російському фарисействі? Хіба не перлися, хоч у хвості росіян, стати перед Богом попереду, перед всіма народами? І цар у нас був „благочестивий”, і синод „святійший”, і архієреї „високопреосвященніші”, і віра „найправославніша”. У всьому ми показували, що ми не такі, як інші народи. От за це фарисейство і Господь принизив росіян, а разом з ними і нас сучасним тяжким тягарем...

Піст і молитва

Ой, коли б Господь скоро послав тих „апостолів правди і науки”, яких так палко ждав ще Тарас Шевченко, які здолали б за Христовим надхненням це зробити і знов піднести християнське життя, як „світло для світу”. Тільки нове і глибоке розуміння апостольської науки її св. Письма може їх і нас умудрити на це спасіння „вірою в Христа Ісуса”...

Зустріч молодого розпутного сина з батьком

... Але от і стара російська Церква не розуміє свого часу, не знаходить у собі тієї величності духа, вдячної покірливості волі Божій, яку виявив праведний Симеон. Вона, навпаки, вступила в боротьбу з нашою молодою Церквою, у вперту боротьбу за своє життя. Вже час її відходить, вже очі сліпі, руки немічні, вже не може вона навіть втримати на своїх руках нашу Церкву-Дитину, а не то що задушити її в своїх обіймах, а все таки бореться — помирає, а бореться...

Страшний суд — і український народ

... Любі брати і сестри, українці! А ми? А наш український народ? Де він займе місце на Страшному Суді Божому? Наш народ і на землі не може знайти собі певного місця, все ховається за чужими спинами, все єднається і з москалями, і з поляками, і навіть з турками та татарами. Але там перед Господом вже мусить він зайняти певне і своє власне місце, там уже не заховався поза іншими народами. І от запитає тоді Господь: Народе український, як ти виконував Мої заповіти на землі? Чи єднається ти в рідне Христове братство, в свою рідну Церкву, щоб самому працювати на своє спасіння, чи може ховався за спину московського і царгородського патріярха та російського синоду?...

Релігійність Тараса Шевченка

... Наш батько Тарас Шевченко сам свідчить про свою релігійність, сам каже, що Дух Істини Христової завжди горів у його душі, і не тільки його твори, а і його інтимне життя — його Ішоденник — свідчить про його високу істинно-християнську релігійність. Який же неправдивий і безсороюний наклеп зводять вороги Христової віри, навіть з українських зрадників, які кажуть, ніби Тарас Шевченко був людиною такою ж безрелігійною, як вони...

Зрадництво рідного народу

... У сучасні тяжкі часи оце юдине зрадництво, здається, поширилось так, як ніколи раніше. Коли перше на це зрадництво йшли люди з вищих клясів, з панства та духовництва, то тепер це зрадництво, як та темна пошесьтє, зарахило собою і народ. Тепер один одному не ві-

рити, один на одного ножа точить. Страшно навіть слово сказати, бо як вихорем його підхоплять, закрутять ним з різним сміттям і понесуть на продаж...

Зцілення розслабленого в прикладенні до Української Церкви

... Ми зломили підлеглість свою від Московського патріярха і проголосили свою Церкву вільною, автокефальною. На це патріярше духовництво подивилось, як на великий злочин, наклали на нас кару, але Христос побачив у цьому тільки віру нашу в Його святі заповіти і благословив нашу волю остатньки, що й вороги нашого народу тепер хочуть обманути його автокефалією та українською мовою...

Мати Божа в уявленні Тараса Шевченка

Пречисту Діву Марію Шевченко уявляв собі в образі нашої ж таки сердешної селянської матері, святої у своїй убогості, чистої в своїй праці, непорочної в своїх мріях, і ввесь побут життя Йосифа і Марії з їх сином змальовує красками життя бідолашної селянської сім'ї. Але що ж тут грішного чи кощунного? Що кощунного, коли наші предки на ставоринному образі Благовіщення, який ви бачите в цьому храмі (св. Софії в Києві — ред.), змалювали Пресвяту Діву в момент явлення архангела Михаїла за кужелем з веретеном в руках?

Споконвіку було слово

... Нехай же на сторожі нашого народу, нашої Церкви завжди стоїть наше рідне слово. Тоді, як каже батько Тарас, „німим отверзутися уста, проллеться слово, як вода”, наші рідні українці походяться докупи, раді та веселі „і пустиню опанують веселії села”. Одвічному ж слову Божому, Христові Спасителю, що воскрес із мертвих і тим відродив до життя і світла й наш український народ, і наше рідне слово, нехай буде слава на віки вічні. Амінь.

Помолимось за тих, що за волю й віру рідного краю життя своє поклали

... Любі братерство, коли ми підемо на могилки наших близьких, будемо єднатися з ними утіхою воскресіння Христового, то не будемо забувати й того, що ми діти бідолашного

українського народу, який, мабуть, найбільш може похвалитися своїми могилами. Вся Матір наша Україна, як намистом, обгорнена могила-ми найкращих синів своїх, що за волю, віру й життя її своє життя поклали... І в останні часи, коли наша Україна стала визволятися, скільки нових могил наросло по всіх кутках, її борців за волю!

Роля жіноцтва в церковному житті

... Ми масмо велику радість і приємність за-значити, що й відродження нашої Церкви при-горнуло до себе чule до правди і світла наше жіноцтво, що серед нашого жіноцтва в кожній парафії є багато дійсних благовісниць нашої Церкви. Ми чуємо милозвучні співи нашого жіноцтва в наших церковних хорах, ми бачимо щиру жіночу працю в утворенні рідного пара-фіяльного життя, в прикрасі наших храмів, у благодійності, в гостинності...

Перенесення мощей св. Миколая

.... От і перенесення мощей св. Миколая зі сходу на захід, від православних до католиків, в ознаку якби сдання тих і других, припало якраз у ті часи, коли православна і католицька — Східня і Західня Церкви — в половині XI ві-ку остаточно розділились поміж собою. Ті рідні сестри, які тисячу літ складали з себе Єдину Вселенську Соборну Апостольську Церкву, в братерстві працювали, як дві половини тіла Христового, тепер розділились, кожна з них стала вважати лише себе Вселенською Апостольською Церквою, а свою сестру єретицькою... Чи з'єднаються вони? Віримо, що з'є-даються, бо їх уже з'єднав святий Миколай...

Хвилини перетворення життя нашого народу

... Перше, ніж „об'єднуватись народам”, кож-ний народ повинен об'єднатись у свій міцний, свідомий організм, повинен піднести і зрозуміти своє рідне життя, свою мову, свою віру, свою освіту. Перше, ніж входити в союзи з іншими народами, кожен народ повинен дорости, стати самим собою, щоб являв уже собою цілком са-мосвідому особу для об'єднання з іншими, як і в шлюбному союзі об'єднуються тільки дорослі, свідомі люди. А насамперед кожний народ по-

винен стати вільним, скинути з себе кайдани поневолення... Розкуйтесь, єднайтесь, каже Шевченко...

Рідна мова — шлях до Бога

... Який же це певний шлях у кожного на-роду, щоб наблизитись до Христа? Цей шлях — це є рідна мова кожного народу. Коли Хрис-тос послав апостолів на проповідь всім народам, який шлях постелив Єін їм? Послав їм Духа Святого, який дав їм дар говорити мовами всіх народів. Христос сказав апостолам: „Ви не йдіть нікуди, поки не зійде на вас Святий Дух, і тільки коли одержите від Духа Святого дар говорити мовами всіх народів, тоді йдіть до всіх народів, щоб їх привести до Мене...

Рабство гріху і служіння Богові

... Браття! Якою ганьбою закидають тепер слово „раб” ті, що вважають себе найбільшими панами. „Ми розбили кайдани всякого рабства і панства! — галасують вони. — Ми не хочемо бути нічими рабами, навіть рабами Божими! Розірвім кайдани релігії!” Так вони викрику-ють, але, мабуть, і самі бачать, а тим більше збоку видно, що ніхто не був у такому тяжко-му рабстві, ніхто не бряжчав такими тяжкими кайданами, як вони...

Божа вечеря і земна політика

До нашої Автокефальної Церкви почав праг-нути народ — всі міста і села в Україні заходилися засновувати українські парафії, завору-шилися вулиці, роздоріжжя — світлиця Божа, наша рідна Церква, наповнилась рідними, щи-рими гостями, своїми дітьми. І от бачать тепер князі церкви, що вони залишаються тільки із своєю князівською пижою, але без народу — ні з чим буде базарювати чи родинним моско-фільством втішатися...

Смертна кара в державі і Церкві

... А коли нам антихристиянські керівники державного життя кажуть про земний рай, що ними ніби засновується, то нам хотілось би зна-ти, чим встелений шлях до цього раю? І коли цей шлях встелений трупом скараних на

смерть, то хто сумлінний захоче до цього раюти і в ньому раювати? А чи будуть у цьому земному раю тюрми, кайдани, заслання, смертна кара?..

Значення церковних канонів

У московській церкві собори не збирались більше як триста років, а всесвітні собори або навіть собори всієї Східної Церкви більше як тисяча років. І невідомо, коли ще зберуться. То невже церковне життя повинно припинитись, на них ждати? Так і думали московські законники, і змортвили, закам'янили життя церковне, довели його до паралічу...

Христова наука і панування одних народів над другими

... Отже, як противний Христовій науці „інтернаціонал”, як знищення окремих націй, та-кож противна і національна пиха, шовінізм, — прагнення панувати над іншими народами. У християнських народів не повинно бути й думки про панування, зверхність над іншими народами, особливо фізичною силою, — про гноблення, насильство над іншими народами, примусову денационалізацію...

Головна хиба старої російської Церкви

... Наша свята Українська Церква почула великий заклик Христа: „Відплинь на глибину і закинь мій невід у море!” Вона вискочила із старого московського човна, покинула його хазяїв лагодити свій дорешти подраний невід і скочила в безодню українського народного моря, — закинула Христовий невід, поновлений рідною тканиною, на глибину цього моря. І сталося дійсне чудо, подібне до того, що було з Симоном на морі Галилейському: наш невід умить наповнився рибою...

За святість сім'ї і шлюбу

... Тепер молодь, діти, що їм, як кажуть, материнське молоко на губах не обсохло, і вони вже кричать: нащо нам батьки і матері? Тепер уже нема батьків і матерів, це буржуйські забобони — якась сім'я. Тепер уже всі — товариші. Про Бога, про Матір Божу їм уже запевне і не

споминай; вони тільки безсороно лаються в Бога і Божу Матір... Ми переживаємо величні, але й сумні, трудні часи перетворення життя людського... Ми ще не знаємо, що власне утворюється нове: це справа не близького майбутнього, але добре вже знаємо, що викорінюється, руйнується — це вже справа наших днів. Цілком викорінюється, як найгірший ворог нового побуту, віра, релігія...

Смерть і відродження українського народу

... Браття! Справді, ті наші батьки і брати, що лежать у могилах, що життя своє поклали за волю і віру своєї Матері — вони для нас не померли, вони для нас живі, і їх могили з нами говорять; вони, як ті гасла, стоять перед нами, вказують нам шлях до кращого майбутнього, закликають і нас до праці на життя України. З ними говорять наші надхненні співці — Шевченко, Франко, Куліш, Леся Українка та інші, — від них багато чують і нам передають. З ними розмовляють наші історики-літописці — Грушевський, Костомарів, Яворницький, відновляють їх життя і працю на нашу науку і приклад...

Христова наука і сучасна інтелігенція

... Люди тепер літають. Але що значить це літання для просвіченої душі людської в порівнянні з Христом і апостолами, що ходили пішки? Інтелігенція тепер остильки затъмарена своїми зовнішніми досягненнями, що зухвало ставить себе на місце Бога, відкидає всяку віру, сама себе позбавляє неба. Великі технічні досягнення, машини, фабрики запалили таку зажерливість в інтелігенції, що вона не тільки виробляє все потрібне для себе, а й увесі світ хоче затопити своїми виробами, все своє життя розміняла на доляри...

Що є віра, а що суєвірство

... В сучасні часи наш народ переживає напружений момент шукання Христа, шукання від Нього допомоги, прагнення до того, щоб приторкнутися до краю Його одежі. Цим пояснюються ті великі рухи, які часто виникають до оновлених образів, до керничок, до хрестів. Вторік я сам був свідком величезних рухів до Ка-

Д-р Михайло Кушнір

ПРОБЛЕМИ ПЕРЕД НАМИ

(Продовження)

2. Праця і професія

Ідея праці здобуває собі важливе значення в XIX стол. під впливом чинників двох різних роду. Новочасна культура, розбудована завдяки зростаючому володінню людини над природою, викликала ентузіазм для науки й техніки і для праці, що є їх джерелом та знаряддям. Розбудову цього нового, технічного світу вважали за найпочесніше покликання людини. Але водночас новочасна культура, голосячи засади демократії і підносячи рівень потреб і вимог, робила з праці захоплююче знаряддя індивідуального і збірного добропуту. І саме в цих двох формах розгортається культ праці в XIX стол.: перша форма мала геройський, метафізичний, некорисливий характер, натомість друга форма мала характер тверезо-калькуляційний, практичний, утилітарний. Вони не були пов'язані з окресленими епохами, але співіснували постійно, аж до наших часів, як дві різні постави, що деколи доповнювали одна одну, а деколи протиставилися.

линівського хреста. Там же відбувались величезні народні прощі на т. зв. Йосафатову долину, де народ поставив до десяти тисяч хрестів...

Розумні діви і світильник віри

...Наш український народ свою оливу — свою освіту став і сусідам своїм позичати, і найбільше московським людям. Бо хто це завів освіту в Москві? Звідки брали московські люди і перші друковані книжки і найкращих учених, співців, учителів? Це все вони позичали від нас, від українського народу...

Віра і жертва

...Браття! Сучасні керівники життя завзято беруться утворити свій рай на землі без Христа, без Бога, без душі, в авреолі матеріального добра. І які страшні гекатомби людей гинуть на жертівникові цього бога-мамони! Мільйони

Перша з них знаходила вираз у деяких романтических концепціях, особливо в Англії, де гонощено гасло „лицарів праці” в соціалістичній філософії, в публіцистиці новочасних з величників техніки, в ідеології суспільної демократії. Друга висказувалася радше в позитивістичних течіях, в засадах капіталістичної життєвої філософії від Франкліна до Форда, в статизмі різного роду.

Однак, не зважаючи на існування цього різномірного і зневолюючого культу праці в XIX стол., існували й відмінні переконання, що цей культ здержували й обмежували. Вони мали теж двоєстий вид. Одні з них протиставлялись утилітаристичним концепціям праці: якщо праця має вартість тільки як засіб, що веде до збагачення, то треба змагати до того, щоб зменшувати її зусилля при рівночасному збільшуванні успішності. Цьому становищу присвічував утопічний ідеал добропуту без праці, що виражався чи то як пожадання власності, чи як довір’я, що поступ техніки змусить машини цілковито

загинути й гинуть в морі хвиль після воєн. А скільки жертв забрала зміна ладу капіталістичного на соціалістичний! Які гекатомби розстріляні, жертв голоду, заслання, тяжких пригод! Який моральний занепад пригнітив людність!

Шанування предків

Як багато між нашими предками було й таких, яких мечем убивали, вогнем палили, які наруги і ран зазнали, кайданів та в'язниці, які скитались по горах, вертепах та проваллях земних. Але якраз свою твердістю, свою непохитністю і своїми стражданнями вони здобули собі і своєму народові таку славу, таку силу, що, як каже поет, наша слава, наша пісня не вмре, не поляже, вона всім розкаже, чия правда і чиїми діти. Отже, духовне єднання з нашими предками — це є той найтвірдіший і непохитний ґрунт, на якому ми й можемо відродити своє славне, вільне життя.

за нас працювати. І в міру того, як з утилітаристичної філософії зникали традиційні складники ригоризму й аскези, в міру того, як поступ техніки ставав щораз більший, зростав водночас нахил до обнижування вартості праці, прагнення вчинити її зайвою.

Друга течія протиставлялася радше ідеалістичним концепціям праці. Якщо маємо дійсно розуміти її як найвище покликання людини, то згідність між формами і людиною повинна бути значно глибша, ніж думали її давні ентузіясти. Найвищу згідність здобуваємо тоді, коли праця стає творчістю. Отже, в цьому напрямі повинні змагати всі зусилля.

Ці обидві течії, не зважаючи на різниці, були згідні в тому, що одна й друга прагнули усунути працю з людського життя, як окреслену, своєрідну чинність. І в цьому сенсі обидві протиставлялися концепціям, які робили працю осередком життя людини. Боротьба цих різних становищ сповнює історію духового життя XIX стол., особливо часів на переломі минулого й нашого століття. В тій боротьбі дозріває новочасна думка, що шукає своєї власної дороги.

Її засадою є визнання праці, як труду й зусилля, а рівночасно визначення її окресленого місця в гієрапхі обов'язків людини. Отже, новочасна думка протиставиться зарівно становищу необмеженого культу праці, як і становищу, що змагає до її цілковитої ліквідації. Цим самим вона визнає частинну вартість кожного з тих становищ. Мають рацію ентузіясти праці: людина повинна підіймати її труд, але мають рацію і противники: поза трудом праці існують ще в житті людини різні інші, вищі й нижчі, відрубні обов'язки та вартості. Є шкідливою оманою думати, що всяка праця може бути переформована в творчість, але небезпечна є теж засада, що людина повинна достосуватися цілковито до вимог праці. Ані утопія загальної творчості, ані механістично скоплена раціоналізація праці не є гідним ідеалом. Людина і праця повинні бути згармонізовані так, щоб труд, залишаючись засадничим складником праці, ставав рівночасно чинником виховання, а не визиску. Це вимагає перебудови багатьох конкретних умовин праці і виразного забезпечення, щоб її плоди були корисні для одиниці й загалу.

Це вимагає передусім організування процесу праці з точки зору добра працівника, а не виключно з уваги на добро продукції. Однобічна раціоналізація в дусі ідеї Тейлора не годиться з поглибленим гуманізмом нашої епохи. Найпоступовіші техніки вірять сьогодні, що зуміють у щораз більшому засязі переказувати машинам автоматизовану працю, і що завдяки цьому вони йтимуть назустріч гуманістичним постулатам. Подруге, мусить бути піддана ревізії організація збірної праці в тому дусі, щоб забезпечити кожному працівникові участь у відповідальності, можливість авансу, повніше зрозуміння науково-технічних підстав продукції. Ідеї синдикалізму становлять у цьому засязі найбільш творче протиставлення концепціям „робочої отари”.

Але крім цих переформувань необхідні й інші. Вони стосуються суспільно-господарського життя поза варстатом праці. Воно повинно бути таке, щоб вибір професії не був узалежнений від побічних чинників і не стабілізував несправедливі нерівності. Доступ до всіх професій мусить бути відкритий для всіх. Про скористування ним мусять вирішувати тільки здібності, замилування, працьовитість. Найважливіша проблема нашого часу — окреслити й устійнити шкільні та позашкільні шляхи цих можливостей.

Здійснювання цих постулатів сягне дуже глибоко в структуру господарського життя і не дастися перевести без заторкнення і розв'язання проблеми власності, яка надає їй зasadniche тавро.

**

Впроваджуюча лектура: Михайло Кушнір: „Проблема і методи усунення культури” — друкована в „Літературі і мистецтві” — дод. „Гомону України”, чч.: 9, 10, 11, 12/1966 і чч.: 1, 2/1967. — Ernst Michel: „Sozialgeschichte der industriellen Arbeitswelt”, 1947 — E. Welty: „Vom Sinn und Wert der menschlichen Arbeit”, 1946.

Поглиблююча лектура: E. Borne et F. Henry: „Le travail et l'homme”, 1937 — A. Tilgher: Homo Faber, 1929 (с переклад французький: „Le travail” і англійський: „Work. What it has meant to men through the ages”, 1931 — начерк історії ідеї) — G. D. H. Cole: „Workshop Organization”,

1923 = Ch. Andler: „L'humanisme travailliste”, 1927.

Варто теж прочитати: Romano Guardini: „Das Ende der Neuzeit”, 1951 і „Die Macht”, 1951 = S. M. Schwartz: „Arbeiterklasse und Arbeitspolitik in der Sowjetunion”, Hamburg 1953 = S. M. Schwartz: „Labor in the Soviet Union”, New York, 1952.

3. Проблема власності

Проблеми праці зазублюються особливо сильно з проблемами власності. Впродовж усього минулого століття між працею і власністю виникали стосунки противенства або співдіяння. Противенство знаходимо вираз у соціалістичних доктринах, співдіяння в капіталістичних. Соціалізм клав наголос саме на конфлікт між посідачами великих власностей, особливо промислових, і робітниками; капіталізм підкresлював необхідність співпраці обох цих чинників у продукційних процесах, як теж ролю праці для побільшення власності.

В обох цих течіях поняття власності набирало впродовж літ своєрідний характер. Щораз більше розлюзнувалася його сполука з особистим посіданням, натомість щораз сильніше урельєфнювався зв'язок із зиском. Власність ставала знаряддям зиску. В цьому сенсі поборував її соціалізм і в цьому сенсі обороняв капіталізм.

Сучасність і в цій ділянці шукає нового шляху, свого власного. Сьогодні починаємо розуміти, що поняття власності є багатшим поняттям. Ми протиставимося зasadі прибутків, черпаних із власності, а неоправданих власною працею. Протиставимося власності, як чинникові визиску інших людей, позбавлених тієї зброї в боротьбі за існування. Отже, в цьому значенні признаємо рациою соціалізму. Але ми відмовляємо йому слухності, коли він намагається виказати, що істота власності полягає в черпанні зисків з чужої праці, а без власного труду. Воно в добі промислового капіталізму, а потім фінансового капіталізму упривілейовано в опінії і пожаданні саме цей тільки тип власності, він не єдиним і виключним.

Власність можна розуміти теж як знаряддя суспільного добра. Посідання може бути трактоване як підстава зобов'язань і свідчень. З цієї точки зору в інституції власності можуть рівно-

рядно спливатися егоїстичні й альтруїстичні, приватні й суспільні інстинкти; вона заспокоює шукання користі, як і прагнення служби. Закріплення цього суспільно й морально досконалішого стосунку до власності є найвартіснішим розв'язанням проблеми.

Тому шляхом відповідного господарського законодавства хочемо змагати до усупільнення одиниць у ділянці розуміння власності, а не до скомунізування й сколективізування психіки на підставі радикального відречення від усякої власності. Цей шлях, що йде між капіталізмом і комунізмом, вимагає багатьох конкретних реформ, правних і інституціональних. Вони змагають до обмеження ролі цього одностороннього розуміння власності, яке закріпили капіталізм і соціалізм, що його поборює. Вони змагають до щільнішого пов'язання власності з працею людини і з її особою. Це означає конечність відрізнення багатьох форм власності і накладення наголосу на ті форми, в яких істота власності полягає в посіданні речей, що є зиридами власної праці або джерелом особистих приємностей. Власність цього типу різничається від власності, що є джерелом зиску, тим, що її предмет сам у собі, а не з рації наслідків стає предметом людської любові. Мати щось в цьому сенсі, це значить водночас любити те, зісполюватися з тим. Таким способом посідання перестає бути знарядом поширювання власного майна, стає поширювання засягу власної особи, що вимагає глибшого заангажування.

**

Впроваджуюча лектура: Emmanuel Mounier: „Manifeste au service du personnalisme”, 1936 = A. F. Utz: „Freiheit und Bindung des Eigentums”, 1949.

Поглиблююча лектура: R. H. Tawney: „The Acquisitive Society”, 1957 = E. Mounier: „De la propriété capitaliste à la propriété humaine”, 1939.

Варто теж прочитати: Четвертий Великий Збір ОУН — розділ: „Народне господарство, основи соціальній політики” (стор. 153-163) = а також: Karl Val. Müller: „Der Austieg des Arbeiters durch Rasse und Meisterschaft” = є український переклад: „Робітник іде вгору через расу й майстерність” — Прага, 1944, В-во Ю. Тищенка.

(Продовження буде)

ПІДСУМКИ ХХII ЗДВИГУ УКРАЇНЦІВ ЗСА Й КАНАДИ В ПОКЛОНІ ЛЕСІ УКРАЇНЦІ

Леся Українка передчувала так:

Як умру, на світі запалас
Покинутий вогонь моїх пісень,
І стримуваний пломінь засіяс,
Вночі запалений, горітиме удень.

В останніх десятиліттях популярність Лесі Українки зросла до колосальних розмірів. Сторіччя від дня її народження відзначають в Україні, Росії, Грузії, Польщі, Словаччині, Болгарії. Не тільки українці, але й інші народи вшановують Велику Поетесу. Відбуваються концерти, академії, наукові сесії; видаються праці про її творчість. Перекладають її лірику й драми, скульптори опрацьовують проекти для її пам'ятників. Та лихо в тому, що в комуністичних державах затирають старанно найважливішу рису її творчості, а саме: український патріотизм. Там славлять Лесю Українку, як поета соціальних ідей і вселюдських ідеалів, а тому на еміграції лежить обов'язок показати Велику Поетесу в правдивому світлі — не тільки своїм землякам, але також чужинцям.

ХХII Здигу українців Америки й Канади в днях 29 й 30 травня 1971 року відбувся під кличем поклону Лесі Українці. Діловий Комітет Організації Українського Визвольного Фронту старався перевести дводенні святкування так, щоб видвигнути на загальний форум найважливіші ідеї Поетеси, з підкресленням її революційного духа й ідеї безкомпромісової боротьби за українську державу. Масовою участю в святкуваннях українці з численних міст Америки й Канади і гості з Європи підтвердили свій ідейний зв'язок із Поетесою. Вони верталися додому не впорожні, але забрали у своїх серцях зворушилив переживання, а в пам'яті — кольоритні картини та різноманість ідей і уривків з її лірики й драматичних поем. Гості-чужинці поінформувались про творчість Лесі Українки і мали змогу спостерігати популярність Ювілятки серед українських поселенців.

Святкування пройшли на високому мистецькому рівні, в атмосфері духовно-ідейного піднесення. Я бачила, як по обличчю співачки Гі Манюк котились слізи зворушення під час фіна-

лу Ювілейного Концерту у виконанні торонтських ансамблів. І хоча плянувала вона від'їхати зараз по концерті, рішила залишитись ще на Здигі, на „Хортиці”. На прощання вона заявила, що клівлендські святкування принесли їй велику духову піддержку й наснагу.

Професор Іллінського університету, д-р Марія Овчаренко, у своєму листі пише: „Усе, що я бачила й чула в Клівленді під час святкувань сторіччя Лесі Українки, було прекрасне і назавжди залишиться в моїй пам'яті. Діловому Комітетові пересилаю найщиріші гратуляції за знамениту підготову й переведення цих величних святкувань. Велика Вам честь і подив за все!”

Повідомлення, світлини й репортажі про Концерт, Студентський Панель і Зустріч-Здиг появiliлись в американській пресі й телевізії Клівланду та в українській пресі Америки, Канади й Європи. Всім тим, які втомились і знeterпелились на довгому концерті, хочу відповісти цитатою із статті-репортажу О. Гайського „Наша Жанна Д'Арк”, що з'явилася у „Гомоні України” з 26 червня 1971: „Концерт у Парма Сеніор тривав рекордових чотири години. Дехто може хитати зрезигновано головою, мовляв, „замучили людей!”. Алеж учасники йшли на цю імпрезу не з годинниками чи компюторами, але з серцями, словненими безмежною любов'ю до Великої Ювілятки. Йшли вони не для обрядового святкового поклону, але на те, щоб набратися від неї якомога більше духа!”

Мені, як голові Ділового Комітету, багато учасників цих урочистих святкувань висловлювали признання — тому цію дорогою складаю подяку 78-ми членам цього Комітету, з його комісіями й підкомісіями: в першу чергу секретаріатів, а далі комісіям: мистецькій, господарчій, зовнішніх зв'язків, преси й пропаганди, фінансовій, нічліговій та відділові порядку й безпеки. Різнерідної праці було дуже багато — іноді здавалось навіть неможливим все виконати. Проте, комісії працювали в дружній атмосфері, з напругою всіх сил — для успішного завершення цих святкувань. Справжнє спасибі

висловлюю також усім, що причинились до мистецького оформлення сцени й трибуни, підготовляли й брали участь у сценічному монтажі з драматичних творів Лесі Українки, всім, що допомагали при буфетах і тим, що несли нам моральну й матеріальну підтримку.

Неможливо згадати тут усіх поіменно, але Діловий Комітет підготував видання Пропам'ятної Книги, що з'явиться в сторіччя Лесі Українки. Туди ввійдуть реферати й доповіді, виголошенні під час дводенних святкувань, проклямації, привіти, резолюції, звернення, а далі списки членів Ділового Комітету й комісій, листи меценатів, світлини ансамблів і виконавців та вся цінна документація відзначення ювілею Лесі Українки.

На закінчення хочу пригадати, що в мальовничому парку Рокефеллера в Клівленді, над потічком, знаходиться Український Культурний Город. З дороги, що йде попри нього, видно, як із гущі зелені немов виходить постать Лесі Українки, що її творцем є Михайло Черешньовський. Зосереджене обличчя і крок вперед на п'єдесталі насувають питання: куди так рішуче ступає Велика Поетеса? Її творчість дає нам відповідь: „На стрімкі верхів'я, де гнізда високих думок, де сліпучі промені великих ідеалів, де вічний вогонь одержимої любові до України. І нам не можна ніколи забувати, що Леся Українка — це поет-трибун, твори якого стали шаблею й прапором України. Це патріот, що мріяв і боровся все своє життя за щастя свого народу, своєї батьківщини”*).

Наталя Голембійовська

Голова Ділового Комітету
ХХII Здвигу Українців Америки й Канади
в поклоні Лесі Українки

*). Цитата із статті „Вшанування Лесі Українки в Болгарії”, „Наше Слово”, Варшава, 1971.

СКЛАДАЙТЕ ДАТКИ
НА
ПРЕСОВИЙ ФОНД „ВІСНИКА”!

ЖУРНО ЙДУТЬ ЛІТА...

„Висока верба...”
(з пісні)

Десь під вербою журно йдуть літа,
І помирають, так і не діждавши,
А сонце, приліта і відліта,
І ми собі живем отак, як завше.
А ми собі жусм насущний хліб,
П'ємо вино, щоб краще смакувало,
Потрапивши у велетенський хлів,
Де мрію підгодовують на сало.
А мрія що? А мрія вже дріма,
Бо очі запливли непаче в лъхи,
А ми собі шепочемо — „дарма”,
Сховавшись в прагматичності епохи,
Бо ми ще набуваємо ракет,
Яких інше не бачено ніколи,
І вміло запресуємо в брикет
Травневий грім і пісню про тополю,
Усе законсервуєм в концентрат,
Аж стануть оцтом вина, що бродили,
І будемо в суботу бром ковтать
І суть життя шукати у неділю.
А в понеділок — знову йдемо в лъх,
Бо будем від світання і доночі
Безперестану годувати лъх,
Щоб швидше жиром запливали очі.
А поки хто поставить нам хреста,
В дві дати ввесіть зашифрувати досвід...
...А під вербою журно йдуть літа,
Дивується, чому нема нас досі...

Та р а н ч у к
Дніпропетровськ
(Захалявний „Український Вісник”.
Випуск 2, травень 1970)

ЧИ ДУМАЛИ ПРО ТЕ, ЩО ПИСАЛИ?

У бразилійському тижневику (з 8-го липня ц. р.) в рецензії на виданий „Вільним Словом” у Канаді календар „Слово” зустрічамо напрівду „шедеври”, які, замість заохотити, можуть відстрашити від цього календаря найбільш відважного читача. Рецензію цю, як виходило б, запозичив цей тижневик з „В. Радіо” (?), а читаємо у ній ось, наприклад, таке:

„... у тексті с гарні образи Ісуса та Марії з відповідними віршами-посезіями. Матвій Стасів пише, що це с демократія і тоталітаризм”... „Пишеться у статті, що українці під польською зaimанчиною вибрали сенаторів, а 41 посол”... „Потім є гарна стаття про золотоверхий Київ, місто, де було 400 церков та 8 базарів, чи по-нинішньому сказати б супермаркетів”... „Ta однаке всі признають, що Київ має золотих мешканців, і хай Господь подасть волю Україні”...

I, щоб читача не втомлювати, ще одна перлина: „Вигляд людини залежить від поживи, і тому радить календар вживати такі речі, як цибулю, вални (!?), м'яту, ялівець і рожку (!).

ІV КРАЙОВИЙ З'ЇЗД ТУСМ

У дніях 10 — 12 вересня ц. р. відбувся в Дітройті, Міч., при Вейн Стейт Університеті IV Крайовий З'їзд Т-ва Української Студіюючої Молоді ім. М. Міхновського Америки. З'їздом проводила президія в складі: Ігор Щицький (Клівленд) — голова, Тамара Рехтицька (Дітройт) і Рома Лісович (Міннеаполіс) — секретарі. Присутніх було понад 150 осіб.

Світову Управу ТУСМ репрезентували: інж. Богдан Кульчицький — голова, Роман Сеньків — ідеологічно-політичний референт і Осип Рожка (Європа) — голова Товариського Суду. У З'їзді узяли участь: голова Крайової Управи ТУСМ Канади Орест Дубас, голова ЦЕСУС Олег Романишин і секретар ЦЕСУС Зенон Зварич, віце-президент СУСТА, Петро Дяченко й члени Управи Сенійорату ТУСМ, заступники голови д-р Богдан Футей і д-р Дмитро Штогрин.

У рамках З'їзу вислухано дві доповіді: мгра Аскольда Скальського „Дискримінація українців в Америці” і мгра Романа Сенькова — програмову. Доповіді викликали живу дискусію.

Крім величного числа усних і письмових привітів з ЗСА, Європи, Канади, Аргентини й Австралії, зокрема від Провідника ОУН Ярослава Стецька, вислухано звіт праці уступаючих керівних органів.

Крайову Управу ТУСМ Америки на рік 1971-72 вибрано в складі: голова Богдан Футай, заступники: Аскольд Лозинський, Олесь Черінь, Нестор Щербій, секретар Ляриса Лозинська, фінансовий референт: Лев Іваськів, вільні члени Управи: Борис Потапенко, Петро Дяченко.

Контрольна Комісія: голова Ігор Щицький, члени: Ярослав Березовський, Рома Лісович.

ПАМ'ЯТІ НЕЗАБУТНЬОГО ДРУГА

У четвер 27-го травня 1971 року, коли у Клівленді завершувалась інтенсивна підготовка до величних святкувань столітнього ювілею Лесі Українки, несподівано й передчасно помер тут, від удару серця, невтомний член Організації Українського Визвольного Фронту і один із активних членів Ділового Комітету ХХII Здружування Українців Америки й Канади в поклоні Лесі Українці — бл. п. Василь Кліщук.

Ця сумна вістка близькавкою облетіла українську громаду, яка в особі Покійного втратила відданого громадянину, що своєю безперебійною, довголітньою працею вкладав цеголку за цеголкою в розбудову громадського життя українського Клівленду. Був він довголітнім членом Управи 3-го Відділу ООЧСУ і Осередку СУМА ім. Тараса Шевченка у Пармі, який упродовж трьох років очолював і для розвитку якого багато натрудився, членом Батьківського Комітету цього Осередку, членом таких громадських організацій, як „Рідна Школа”, „Самопоміч” і інші.

Народився бл. п. Василь Кліщук у Західній Україні, в селі Космерині Бучацького повіту 8 серпня 1920 року.

Початкову школу закінчив у рідному Космерині, ремісничу школу в Бучачі.

У 1939 році очолював Т-во „Відродження” в Жизномирі і був там активним членом „Просвіти”. Вийшовши на еміграцію, на короткий час зупинився в Австрії. Згодом прибув до ЗСА й поселився 1951 року в Клівленді, де одружився й розбудував власне підприємство. Активно включився у працю громади, був довголітнім здисциплінованим і відданим членом ОУН. Його щира, безпосередня, а при тому тактовна вдача з'єднала йому чимало приятелів.

Напередодні його похорону, в заключній частині ХХII Зустрічі Українців ЗСА й Канади на Оселі СУМА „Хортиця” від сумівської молоді попрощав Покійного Володимир Волошук, а сурмачі оркестри „Батурина” із Торонто відіграли йому останній салют. У чудовий, погідний день 31 травня 1971 року біля тисячі його друзів і знайомих відпроваджували його на цвинтар св. ап. Петра й Павла у Пармі на вічний спочинок. Над могилою промовляли: д-р Степан Галамай — від ОУВФrontу в Америці, Тарас Бурий — від ОВФ стейту Огайо, Ананій Никончук — від ГУ СУМА, Володимир Корнацький — від Осередку СУМА ім. Тараса Шевченка у Пармі, Василь Брездун — від Батьківського Комітету й Кружка Матерів Осередку ім. Шевченка.

Після похорону відбулись поминки в залі церкви св. Йосафата, під час яких промовляли: проф. Іван Вовчук з Нью Йорку, Мирослав Гейніш — голова 3-го Відділу ООЧСУ, який заініціював грошову збірку на цілі Визвольного Фонду й Фонду „Церква в Потребі”. Пожертвами в сумі \$ 158 утривали присутні пам'ять свого друга. Шкільний товариш Покійного, п. М. Пристай із Канади, поділився з учасниками споминами з юнацьких років, згадуючи спільно пережиті хвилини. Від родини Покійного сестрінка Оля Джуман склала щиру подяку громадянству за зворушливо-масову участь у похоронних обрядах.

У великому смутку залишив Покійний дружину Галю й осиротив дві доні, Марусю й Наталю, яких виховав у глибоко-патріотичному дусі і в почутті обов'язку супроти рідного народу. Це особливо унагляднилось напередодні похорону, коли юначка Маруся, не зважаючи на свій невтишимий біль, виступила в програмі Ювілейного Конверту в поклоні Лесі Українці, з успіхом виконуючи роль „Грішниці” в сценічному монтажі постатей із драматичних творів Лесі Українки — хоча іноді важко було їй спинити сльози, що тиснулися до очей.

Спи спокійно, Дорогий Друге! Хай сняться Тобі рідні обрії, до яких Ти прямував невпинно, а вільна земля Вашингтона хай стане Тобі легкою!

Друзі

ВИРІВНЮЙТЕ

ЗАБОРГОВАНІСТЬ

ЗА „ВІСНИК”

У 50-ЛІТТЯ СМЕРТИ

ПОЕТ — БОРЕЦЬ ЗА ВОЛЮ УКРАЇНИ

Григорій Чупринка, талановитий український поет, славний вийнятковою оригінальністю своєї поетичної форми, майстер мистецько-го слова і гарячий патріот рідного краю, що пів-століття тому загинув за волю і незалежність Батьківщини, належить до кращих представників нашої літератури початку ХХ століття. В плеяді модерних українських поетів доби новітнього національного піднесення, поруч Вороно-го, Олеся та інших, зайняв він свое власне окре-ме місце, здобувши його своєрідною красою своїх віршів, якими зв'язав передвоєнну українську поезію з поколінням, що виступило вже в часи революції.

Виходець з козацької родини містечка Гого-лева Остерського повіту на Чернігівщині Чупринка (1879-1921) під впливом краси навко-лишньої природи і спогадів про давню козаць-ку славу з юних літ зростав патріотом, пройня-тим бажанням працювати для відродження слави і волі рідного краю.

Волелюбна вдача юнака, прагнення до неза-лежності, небажання підкорятись будь-якій сваволі обумовили в гімназійних роках його гострий конфлікт з бездушними, бюрократич-ними приписами київських гімназій — цих роз-садників цареславства і денаціоналізації. Тричі міняв він місце навчання, але ніде не міг під-коритись суворій дисципліні і так і не закінчив середньої освіти.

З вибухом революції 1905 року Чупринка по-ринає в національно-визвольний рух, виявляю-чи видатний талант провідника.

Свої поезії Чупринка починає писати у тюр-мі, куди потрапляє після поразки визвольної боротьби. Не зважаючи на невдачу революцій-ний змагань, він висловлює непохитну надію, що „скоро неволя минеться” і ми „будем щас-ливі колись”. Він усвідомлює свою роль поета, як виразника мас, який повинен запалювати народ і кликати його на боротьбу.

Поета глибоко вражає колоніальний стан України, народ якої змушеній всі дари своєї ба-гатої природи віддавати для потреб гнобитель-

ської імперії і працювати для неї по різних за-кутках далеко від рідного краю:

По широких степах України
І по різних далеких кутках
Ми згинаєм робітницькі спини
І тримаєм всю працю в руках.

Чупринка питав, доки пануватиме така не-справедливість і наш український народ буде господарем на своїх землях:

До життя ми всі засоби людям
З підневільної праці дали, —
То невже ми того не здобудем
І собі, що другим здобули.

Звертаючись до своєї одночасно веселої і сум-ної батьківщини, зовнішня природня краса якої збуджує в кожного веселі почуття, а підневіль-не становище народу — нащадків кремезних козацьких лицарів, викликає глибокий сум, Чупринка вірить у скорий прихід волі:

Нащадки праділів дебелих
В ярмі ідуть твої сини!..
Мій рідний край такий веселий,
Мій рідний край такий сумний.

А все ж надійним вільним жаром
Твої сини вже розпеклись.
О, краю! Може незабаром
Ту будеш вільний як колись.

Позбавлений права життя в рідній околиці як „політично небезпечний”, Чупринка оселя-ється в Києві, перебуваючи під поліційним на-глядом. Там розгортає він поетичну діяльність, зв'язую дружні зв'язки з іншими українськими письменниками, студіє новітніх французьких і американських поетів, виступає проти заста-рілих форм української лірики, рішуче прямує шляхом модерної поезії. Всім укладом свого життя, вдачею і поведінкою Чупринка нагадує знаного французького поета-модерніста Вер-лена.

Своєю поетичною красою, гармонійним зву-чанням, багатством і ніжністю рим та легкістю ритміки вірші Чупринки здобували щораз біль-шу популярність. Дуже вдався йому, зокрема, образ польоту сніжинок:

Мов пушинки,
Порошинки,
На покрівлі,
На будівлі
Ніжно падають сніжинки,
Так легенько
Б'ються, б'ються,
Так тихенько
Б'ються, в'ються
В сніговій молочній млі,
Мов не хочуть пригорнутись,
Мов бояться доторкнутись
До змертвілої землі...

Під впливом гнітючої атмосфери реакції переволюційних років у віршах Чупринки позначається нахил до мелянхолії, замріяності, навіянії частково поезією декадентів.

Лише інколи він прокидається від чорних дум. Образ Дніпра, що звільняється від криги, наводить поета на думку, що так колись його Батьківщина визволиться від кайданів.

Інколи збуджується в Чупринки нестримне бажання чину, прагнення негайно розпочати нову визвольну акцію, блиснути, як метеор, пролетіти немов гураган, збудити навколо ішню мертву тишу, що запанувала після придушення визвольної боротьби. Лише свідомість самотності заглушує голос його серця, який підказує йому потребу боротись, чого вимагає знедолений край.

Великі піднесення чергуються в Чупринки зі спадами і проявами зневір'я у власні сили. У драматичному етюді „Омана” він зображує, як часто високі думки та пориви розвиваються, в поемі „Лицар Сам” малює поразку ідеї, за яку змагався герой.

Видруковані в передвоєнний час поетичні збірки Чупринки „Огнецвіт”, „Метеор”, „Ураган” (1910), „Білий гарп” (1911), „Сонтрава” і „Контрасти” (1912) характеризують його душевний стан у ті роки. Нове покоління письменників на чолі з Яковом Савченком почало бойкотувати Чупринку за ці вірші, бачачи в них лише занепадницькі мотиви.

Роки війни Чупринка перебуває на Чернігівщині, працюючи в Трубчевському лісництві, що виконувало військові замовлення. Цим поет рятується від мобілізації до війська.

З поваленням самодержавства і початкомтворення Української держави Чупринка відчуває нові великі сили і знову усвідомлює своє покли-

кання як поета-борця. Він їде до Києва і поринає в поетичну працю, радісно вітає воскреслу Батьківщину, оспівує перемогу правди і волі:

Разом з правою-красою
Край наш міцно і всевладно
Щастя волі охопило,
Небо вільною росою
Так приємно, так відрадно
Людські душі покропило.

Чупринка жадібно вслухується в рідну — тепер державну — мову і милується її красою та милозвучністю:

Ллється мова кришталева,
Співи радісні дівочі,
Колисанки материнські...
І здається, що й дерева
Тихо, тихо серед ночі
Шепотять по-українськи.

Поет бачить сонце свободи, що світить визволеній Батьківщині, бачить, як воля та сила розцвітають на оновлених рідних землях, і сприймає це як заклик до перемоги:

Як чорная ніченка зорі згасила,
То сонце блискуче скривавило схід
І знову природа життя воскресила
І знову розквітла і воля і сила
І кличе та й кличе до світлих побід.

З уст Чупринки лине урочистий гімн на честь вільної України, яка за його глибоким пеконанням не знатиме більше гніту та неволі:

Гніту владики
Край наш великий
Знати не буде вовіki.

Люд роботяцій,
Всюди трудяцій
Знатиме роки найкращі.

Право і зброю
Ми за собою
Маєм, щоб стати до бою.

Захоплений загальним збудженням, бажанням працювати для відродженого рідного краю, гоїти рани війни, будувати свою державу, творити народнє щастя поет ентузіастично закликає будівників нового життя:

Більше сонця, більше світла! —
Щоб країна вся розквітла,
Щоб чудова вільна зміна
Люд ставляла на коліна
З гімном вищої хвали.

Степан Женецький

НЕ ВІДДАВАЙМО ПОЛЯКАМ УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЕЛЬ!

Хоч справа договору між Західною Німеччиною і Польщею, що його підписано минулого року у Вершаві, є дуже важливою для нас, українців, бо вона посередньо заторкує також західні українсько-польські кордони, ця подія пройшла у нас майже непомітно. Крім трьох статей: „Границя на Одри-Нісці і західні українські землі” нижче підписаного, що була надрукована у філадельфійському щоденнику „Америка” ч. 164/69 і передрукована в місячнику „Голос Лемківщини”, „Варшавський договір і наші західні кордони”, авторства М. С., надрукована в паризькому тижневику „Українське Слово” з 13 грудня 1970 р., та „Польсько-

Світе творчий, світе тихий,
Нашу іскру самовтіхи,
Нашу зіроньку яскраву
Всому людові на славу
В сонце щастя розпали.

Чупринка, відчуваючи свій обов'язак боронити рідний край, вступає до лав українського війська. В 1919 році він очолює збройне повстання в Броварських лісах, у висліді чого його засилають до Кожухівського концентраційного табору коло Москви. По визволенні звідти Чупринка приїздить до Києва і відразу починає працювати в підпіллі. Зaproектоване загальне повстання мало вибухнути з початком Другого Зимового Походу. Через зраду повстанську організацію викрито і всіх її учасників, серед них і Чупринку, заарештовано та засуджено на смерть. 28 серпня 1921 року Чупринка зі своїми друзями безстрашно йде на страту, знаючи, за що вороги позбавляють його життя.

Слава про відважного поета-борця, який показав себе незламним у боях і високообдарованім у поезії ширилася по всій Україні. Вона живе й тепер, хоч ім'я та спадщина поета заборонені. Героїзм Чупринки став прикладом для наслідування. Відгомони його відчуваються в творчості шестидесятників. Його поезії доживуть до того часу, коли їх зможуть вільно читати і виголошувати на Україні.

Іван Левадний

німецький договір і наші західні кордони” М. Стиранки, вміщена в мюнхенському місячнику „Мета” в числі за березень-квітень 1971 р., не було інших голосів на цю важливу подію в українській національній пресі.

Важливість польсько-німецького договору для нас, українців, полягає в тому, що полагодження затяжного територіального спору між Німеччиною і Польщею може послужити взором, як можна і треба полагодити також трудний польсько-український спір за українські західні окраїнні терени, що стоять на перешкоді до закінчення ворогування та започаткування мирного співжиття між поляками і українцями.

Москва порядкує Східню і Середню Европу

Порядуючи Східню й Середню Европу, Москва відібрала від Німеччини загарбані німцями перед кількома століттями польські західні землі, Шлезьк, Познанщину, Помор'я та частину Східної Пруссії і „подарувала” їх Польщі. Віддала Москва ці землі полякам взаміну за українські західні землі, Галичину й Волинь, що їх відібрала від Польщі і приєднала до УССР.

Таким „даруванням” не своїх земель Москва хотіла вбити двох зайців: відтинаючи від Польщі давні українські землі і приєднуючи їх до УССР, хотіла тим здобути собі прихильність українців, головним чином уродженців тих західніх земель, мовляв, творимо вам „соборну Україну”. А щоб через відірвання українських західніх земель від Польщі і приєднання їх до України не втратити прихильності польських комуністів — відірвала від Німеччини давні польські західні землі і „подарувала” їх Польщі.

При тому відбиранні й „даруванні” не своїх земель виявилося, що в той час, коли Москва відібрала від Німеччини й приєднала до Польщі всі давніше захоплені німцями західні землі, то з українськими західніми землями, давніше захопленими поляками, поступила вона інакше: не відібрала від поляків всіх українських

західніх земель і не прилучила до України, але великі простори української території, історичні й етнографічні землі: Лемківщину, Засіяння, Холмщину, Підляшшя та прадавню українську княжу землю, за яку вже ми самі забули, Західній Галичину, що лежить між ріками Вислою і Пилицею — залишила в складі Польщі.

Цілком зрозуміло, що Москва керувалася лише своїми, а не українськими інтересами.

Ясна справа, що завдання українців — старатися відібрати від поляків ці залишені під Польщею українські землі і приседнати їх до України.

Поляки мріють про українські західні землі

Направду, дуже дивно ставляться до справи цих українських земель, залишаючи в складі Польщі, українські автори двох вище згаданих статей: М. С. в паризькому „Українському Слові” і М. Стиранка в мюнхенській „Меті”.

Автор М. С. в „Українському Слові” відмічує, що стабілізація сучасних кордонів Польщі йде по лінії наших, українських інтересів. Це, на думку автора, одночасно стабілізація й польсько-українських кордонів, не тільки формально-правна, але передусім психологічна. Можна цілком певно сказати, пише автор, що польський ревізіонізм щодо західніх українських земель у зв'язку зі стабілізацією західніх кордонів Польщі втратить будь-яку базу серед польського населення, яке з тих західноукраїнських земель походить, зокрема серед молодшого покоління.

Однаке, дійсність показує, що не так воно є, як того сподівається автор.

Поляки, і то всі, комуністи в краю і не комуністи на еміграції, хоч дуже раді з того, що ім Москва допомогла „відзискати” оті давні західні польські землі, також дуже хотіли б „відзискати”, тобто наново загарбати її ті східні українські землі, що їх Польща втратила в другій світовій війні. А що поляки всіма силами намагаються наново загарбати східні не-польські землі, найкраще свідчить факт, що майже всі польські еміграційні газети ввесь час переповнені статтями, ухвалами й резолюціями, в яких польські еміграційні імперіялісти домагаються звороту „зем всходніх”. Правда, польські країнові часописи того не пишуть, бо бояться Москви, але як кажуть наші люди, що прибувають

з Польщі, також поляки мріють про віді branня тих земель на Сході.

Ми також не поділяємо оптимізму М. С. про те, що „стабілізація польсько-німецького кордону на Заході, як і взагалі польсько-німецьких стосунків, автоматично послабить польський „Дранг нах Остен”, що відтяжує наш фронт на Заході й створює нову ситуацію замість боротьби на два фронти, що мала для нас трагічно-фатальні наслідки й була однією з важливих причин наших невдач — перед нами відкривається перспектива розгорненого спільнотного з поляками фронту боротьби”.

Про те, чи поляки припинили свій „гін на Схід” і чи відмовилися від українських західніх земель, найкраще свідчить цьогорічна демонстрація в Чикаго, де польські еміграційні імперіялісти явно домагалися земель Галичини й Волині, проти чого відважно запротестували українські студенти. Це автор статті конечно повинен взяти до уваги, коли хоче проповідувати „спільну” українсько-польську боротьбу.

Про „спільний” польсько-український фронт

Також досить дивно звучить заклик М. С., який пише, що задля приспішення українсько-польського порозуміння треба „ламати” в українців психологічну нехіть до поляків, яка існує ще серед людей старшого покоління із західніх земель. Щоб цього досягнути, пише автор, „нам не слід наголошувати тепер наших претенсій до тих українських земель, які залишилися під Польщею і на яких українці вже не живуть”. Однаке, відчуваючи, що така його вимога досить дивна, автор додас: „Це може видаватися декому несправедливе й боляче, але німці в ім’я порозуміння з поляками мусіли піти на далеко більші жертви”.

Така вимога українського автора в сторону українців, щоб вони самі віддали західні окраїни нашої національної території полякам, це не тільки „несправедлива й боляча”, що, зрештою, признає він сам, але просто неймовірна, як щось таке може дораджувати український автор! Мабуть, ніде не трапляється таке в інших народів, щоб хтось із політиків радив своєму народові добровільно відступати іншому народові куски своєї національної території! І за що? За сподівання купити собі ціною віддання частини своєї

рідної землі „спільного фронту боротьби”... Бидко, автор забув або не знає історії польсько-українських відносин, коли таке пише; він не знає або не хоче знати, що всі договоровання українців з поляками завжди кінчалися зрадою поляків. Пригадаємо хоч би спільний польсько-український фронт під час війни 1917-1920 рр., що закінчився Ризьким договором, за яким Польща поділилася з Московією українськими землями.

Коли ж автор пише, що, мовляв, „німці в ім'я порозуміння з поляками мусіли піти на далеко більші жертви”, то наводить помилковий аргумент. Віддаючи Польщі давні західні польські землі, насправді німці не зазнали жадної жертви, бо це були не німецькі, а польські землі, що їх вони загарбали від Польщі. Натомість автор радить, щоб українці купували собі порозуміння з поляками ціною... відступлення української національної території! Така „порада” пахне розбазарюванням української національної території. (До речі в цьому місці буде пригадати, що кілька років тому інший український політик, п. Роман Ільницький, радив задля приязніх відносин із Словаччиною... віддати словакам українську Пряшівщину!).

Вже коли б хтось мав іти за прикладом німців, то це мали б робити не ми, українці, а поляки: як німці відступили полякам всі загарбані польські землі, так і поляки повинні відступити українцям загарбані ними українські землі.

Радить віддати полякам Лемківщину, Холмщину і Підляшшя

А вже цілком відверто закликає віддати полякам українські західні окраїни М. Стирранка у своїй статті в „Меті”. Він пише: „Нам цей (польсько-німецький) договір слід вітати і при тому цілком явно сказати полякам, що теперешній польсько-український кордон уважаємо також стабільним. Це означає зречення з деяких етнічно-українських, чи радше колись етнічно-українських земель як Лемківщина, Перемишля та Холмщина (автор забув за Підляшшя), бо тепер там українці не живуть. (Підкр. наше — СЖ). Визнання такого стану й залишення пригадок, що нам там кривда сталася збоку поляків, може мати в майбутньому

позитивний вплив на нормалізацію польсько-українських стосунків, обтяжені старими спорами та сварами. Найвищий уже час сказати собі, що це для нас втрачені землі і що ми з цією втратою погоджуємося”.

Ми також визнаємо корисність для українців з приводу згоди німців на відступлення полякам західніх земель та встановлення польсько-західного кордону на лінії Одри-Нісса, але з цілком інших мотивів, як це роблять М. С. і М. Стирранка.

Ми вважаємо, що коли німці погодилися на німецько-польський кордон на ріках Одра-Нісса і остаточно визнали відібрани від них загарбані Німеччиною польські землі польськими, то рівночасно з тим також поляки втратили моральне право на зворот колишніх східніх не-польських земель, загарбаних Польщею, в тому числі української Галичини, Західної Волині і Західного Полісся. Всі дальші польські намагання повернути їм ці наші землі тепер будуть відкинені аргументом: коли німці мусіли віддати Польщі давні польські землі, то й ви, поляки, мусите віддати українські, білоруські та литовські землі їхнім давнім власникам. Таким чином тепер поляки втратили всі моральні претенсії на повернення їм української Галичини, Західної Волині й Західного Полісся.

Остаточне визнання Західною Німеччиною (Східня Німеччина зробила це вже раніше) кордону на лінії Одра-Нісса та признання полякам їхніх давніх західніх земель є корисним для українців ще й в іншому аспекті: це морально скріпити наші домагання за повернення поляками українцям решти українських західніх земель, що все ще знаходяться в складі Польщі — Лемківщини, Засіяння, Холмщини, Підляшшя і Західної Галичини. Після того, як Західня Німеччина остаточно віддала полякам давні польські історичні землі аж по ріки Одри-Ніссу, то це ще більше скріпило моральне право українців домагатися звороту решти українських земель від Польщі. Бо коли німці повернули полякам усі польські землі, що їх давніше загарбали, то також поляки мусять повернути всі українські землі, що їх Польща загарбала від нас. Тепер поляки втратили, бо, зрештою, вони й не мали, ніякого морального, ані історичного викруту відносно того нашого домаган-

ня, бо ми домагаємося від них того, чого вони домагалися від німців.

Чи купувати приязнь наших сусідів ціною нашої території?

Читаючи „поради” авторів М. С. і М. Стиранки, щоб взаміну за порозуміння з поляками віддати Польщі наші західні окраїнні землі, насувається така думка:

Коли б послухати тих, делікатно сказавши, нерозумних порад тих авторів, то, щоб запевнити собі прихильність усіх наших сусідів, ми повинні всім їм відступити більший чи менший шматок своєї національної території. І так, щоб запевнити прихильність поляків, повинні не тільки залишити при Польщі Лемківщину, Засіяння, Холмщину, Підляшшя і Західну Галичину, але ще й відступити їм українські землі по ріку Збруч (а може аж по Дніпро?), яких польські імперіялісти постійно домагаються. Прихильність румунів треба б нам купити ціною відступлення їм не тільки Північної Буковини, але може й українських земель між Дністром і Дніпром, чи як їх румуни називають „Трансністрію”, яку вони були прилучили до Румунії під час останньої війни. За прихильність до нас мадярів треба б віддати їм Закарпатську Україну, словакам — українську Пряшівщину, як це вже один із наших політиків пропонував зробити. А за яку ціну мали б ми купити собі прихильність москалів? Хіба за ціну відступлення їм решти українських земель, яких ми ще не роздарували іншим сусідам?

Читаючи такі „соломонівські” поради, направу стає лячно за цілість української національної території в майбутньому: що з нею станеться, якщо б майбутньою незалежною українською державою правили такі „розумні” державні мужі?

Як поступають інші народи?

В усіх інших народів проповідується, уживши староукраїнське слово, „собирають” своїх земель, а наші українські автори проповідують роздавання їх, розбазарювання за ціну купна „уявної” приязні сусідів. Пишемо слово „уявної” в знаках наведення тому, що куплена приязнь — це не є те саме, що правдива, природня,

побудована на спільніх інтересах. За „куплену” приязнь сусіди будуть домагатися все більшої і більшої доплати.

В історії навряд чи знайдемо приклади, щоб якийсь народ добровільно відступав частину своєї території іншому народові. Навпаки, за території, часто навіть за невеличкі клаптики, провадяться криваві війни. А ті народи, що втрачали частину своєї національної території, довгими віками змагали до того, щоб їх відібрати.

Як інші народи бережуть цілість своєї території, класичним прикладом можуть послужити наші північні сусіди, москалі: та ж за невеличкий, безлюдний, Даманський острів на ріці Уссурі, на Далекому Сході, москалі немало пролили крові у його обороні, коли три роки тому китайці пробували його окупувати. При тому додамо, що острів Даманський і всі ті території на Далекому Сході, звороту яких домагається від Москви Китай, є навіть не московськими землями, а китайськими, які загарбала від Китаю царська Росія.

Нашим обов’язком і обов’язком прийдешніх українських поколінь має бути не роздавати, не розбазарювати українську національну територію, а вдержувати ті землі, які посідаємо тепер, та відібрati всі наші окраїнні землі, які раніше нам належали і які в часи нашого історичного лихоліття загарбали від нас захланні сусіди.

Проповідуймо не розбазарювання українських земель, а збирання їх і об’єднування.

СПРОБИ ВІДМОСКОВИТИ УКРАЇНСЬКИЙ ПРАВОПИС

Після статті Б. Антоненка-Давидовича в „Літературній Україні”, в якій безуспішно вимагав він регабілітації букви „г”, викинутої русифікаторами з української абетки, виступив у цій же газеті (ч. 74 з 17 вересня) І. Лісовий зі статтею, в якій пропонує повернутися до по-правного віддавання в українській мові німецького „еї” через „аї”, а грецької „тети” через „т”, отже писати не так, як москалі, Гейне а Гайн, не Афіни, а Атени і ін. У 30-их роках ці зміни в українському правописі зроблено, як відомо, з ціллю ще більше наблизити українську мову до російської, а тому, очевидно, І. Лісовий зазнає такої ж самої нагінки за свою статтю, як зауважив кілька місяців тому Б. Антоненко-Давидович.

Ждан Ласовський

„РЕВОЛЮЦІЯ З ПРИМХИ”

Ревеляції Аббі Гофмана дуже виразисті: розвалити Америку. Але страхіття не в тому, що Гофман говорить або пише. Страхіття стас реальним тоді, коли ми здамо собі справу з того, що та сама „Свинська Імперія”, яку Гофман і його товариші хочуть висадити в повітря, досі не схаменулася і не присвятила належної уваги зичавілим завиванням цих трупоїдних тварин.

Це правильно, що Гофмана засудили. Але що з того? На його публікаціях видавництва роблять гроші, сам Гофман плаває в фінансових прибутках і хоч-не-хоч сам стас „свінею”, яка піддержує бізнесові колони „Гнилої Імперії”.

Переглядаючи уривки галюцинаційних подорожей Гофмана, треба ствердити, що большевицька розвідка не спить. На таких п'ятиколонників, як Аббі, вона покладася свої надії. Розбити Америку не танками на 5-ій Авеню, а „революціонерами”, які, вдягнені в костюми великондініх зайчиків, спричиняють публічні заколоти, морально розкладають молодь та вигукують „на них ще прийде час!” Тут же проречисте намагання ввести в життя „пророцтво” Нікіти Хрущова: „ми вас угробимо”, але — руками самих американців, тих американців, які також здійснюють слова того, кого „свої” відправили на „смітник історії”: „Ваші внуки будуть жити в соціалізмі”.

Я витягнув з книжки Гофмана „Революція з примхи” кілька уривків, що в них скрещуються магістралі мислення і прагнень одного з ватажків іппісів, одного з свідомих чи несвідомих реалізаторів московського гасла „на них ще прийде час”.

Читаючи ці уривки, варто усвідомити, що цей „Фестиваль Життя”, змальований пером Аббі Гофмана, не ізольований процес в Америці, від якого можна втекти в райдужні міражі журналів типу „Ред Бук” або „Феймлі Серкл”. Зроджується питання: що може спинити буйне розмножування цієї бацилі? Либо ж єдиним ліком є тут ґрунтовне вивчення не тільки симптомів, але й генези проблеми. А в далішому — тверді закони, які поставлять такі витівки „маленького чоловічка” в площині національної зради.

**

„Аббі Гофман символізує культ гидоти”.
(Вілліям Ф. Баклі, Дж.).

„Я з ним не буду входити в дискусії, він (Гофман) не є жадним джентльменом”. (Губернатор Дж. Воллес).

„Я засудив Аббі Гофмана, тепер хочу прочитати його книжку”. (Кей Річардс — член суду).

„Колись за такими хлопцями, як він, бігали з сітями, а тепер бігають за ним з фотапаратами”. (Спірі Егін).

Чикаго — два роки пізніше

У книжці „Революція з примхи” я писав, — заявляє Аббі Гофман, — що за шість місяців після її появи, вона стане неактуальною. Але минуло два роки після подій в Чикаго і думки, висловлені в цій книжці, не затратили своєї варти. Я перечитую її так, ніби родинний альбом.

Два роки революції, навіть революції з примхи, це досить довгий час. Долішній Іст Сайд помер від уживання героїни. Народні парк народився з наших сил, але був розчавлений ними. „Нація” Вудстоку народилася, але розплилася в світі целюльоїду гіппівського капіталізму. „Чорні Пантери” виринули, як найбільша революційна сила в Америці. Ведермени звільнини гнів у кожного іппі, а іппіси їх почали вчити культури. Жіночий визвольний рух більше, ніж будь-який рух, примушує нас розглядати наш стиль життя під іншим кутом зору. Твориться новий стиль революціонера, що очманів від маріхуани, комуніста, що сновигас по країні та висаджує в повітря хліви¹⁾). Бойова поставка Гомосексуального Фронту вчить нас, що ці самі стереотипи мужності були формовані тими самими силами, які вигнали нас з Лінкольн Парку. Слова „чик” та „фаг”²⁾ і ті глибоко закорінені значення, які вони мають, мусять бути очищені Новою Нацією. Ввійти в XXI століття це означає зробити революцію ще за нашого життя.

Культурна революція — це значить відректися від усіх ідеалів, ідеалів наших батьків, які підтримують гнилі інституції конаноючої Свинської Імперії.

Екологічний рух навчив нас бути нестерпними гістериками в стараннях розвалити державу, яка затруює планету. „Революція є святом гнобленіх” — говорив Ленін, але танці на потовченому склі можна рахувати як реалізацію порожніх снів.

Ще існує війна. Їхня війна, червоно-біло-синя війна, щоб забезпечити світ від жовтих комуністичних чортів. Забезпечення для нас?

Брехня! Забезпечення для Голф Ойлу, Дюпонта, напалмістів, тютюнового рака, Боб Говплесса³) та його культури захланності, продавців героїни та морозива Говард Джонсона 28 гатунків.

Не забудьте суду. Прокурор цими днями читав книжку Гофмана „Революція з примхи” — про пригоди та вибрики малого чоловічка, який називає себе „вільним”. Книжка стала підставою для суду і засуду нашої культури. Мені кажуть адвокати, що це єдина книжка в історії судочинства Америки, яка була вживана як доказ у кримінальній справі.

Ніколи не забуду тих моментів, коли мені доводилося перебувати на лаві обвинувачених, в неоновій печі судді Джуліяса Гофмана. Пан Шульц презентував „Джі”, як то кажуть тюремники⁴).

Прокурор: Тепер, пане Гофман, що ви снували, коли писали цю книжку?

Обвинувачений: Чи „снування” означає снити, пане Шульц?

Прокурор: Так, це правильно! (вимахує книжкою).

Обвинувачений: Мене ніколи не судили за сни, я мушу трохи подумати.

П'ять років ув'язнення за сни. Шаліючі невиновіджені війни, репресії в колоніях чорних, наречіті спроби зжерти нас, цих життєшукуючих дітей бестії, це — Новий Порядок. Філістері пепропадилися до Вашингтону. Егнью, мітчелл, ніксон (з малих букв — Ж. Л.) більше зацікавлені тим, щоб Фестиваль Життя не відбувся на плянеті Землі. Внутрі свині молоді борсаються, як електронічні дикуні. Смерть прийшла по нашу Націю так, як завжди вона була невід'ємною частиною Чорної Нації. Фред, Ралф, Даян, Тед, Террі зникли назавжди⁵). Елдриджа вигнали з країни. Рап та Пун переховуються від ЕФБіАЙ. Бернардін, Марк, Біллі, Джейн, Еланор, Dana, Джефф та сотки інших таких, як він, продовжують роботу в підпіллі. Сам, Тим, Джон та Джім сидять у тюрмі, засуджені на десять років кожний. Джеррі та Дейв животіють. Наші хоробрі адвокати живуть з дня на день. Лен, Білл та Боббі⁶) загрожені електричним кріслом в Ню Гейвені, а уряд доводить, що має досить електричного струму, щоб нас усіх спекти. Статистиками стають наші брати та сестри,

з якими ми жартували, сварилися та курили маріхуану. Вони є більшими, ніж символи репресії. Вони є живими людьми, які мерехтять у моїй підсвідомості, коли я чую, як сперечаються інтелектуали, чи ця країна стає фашистською або чи есеси парадують вулицями Нью Йорку.

Наша революція має народитися з радості. Але, щоб радикально змінити це суспільство, треба чогось більшого, ніж невинні, добре організовані жарти. В очах Америки ми стали незаконними. Збройна конфронтація не лише неминуча, вона вже діється, і іппіси є частиною цього спротиву.

Може люди будуть говорити: „Аббі втратив гумор” або щось подібне, але вони ніколи не розуміли „Революції з примхи”. Деякі ліберали взагалі цього не зрозуміють, а будуть лише обсервувати і критикувати. Мао пише, що для того, щоб розуміти революцію, треба брати в ній участь. Якщо ми хочемо знати, як смакує грушка, треба грушку з'їсти.

Ця книжка була написана з свідомістю, що інституції, як і варності імперіалізму, расизму, капіталізму та протестантської етики, не дають змоги молодим визволитись. Ця книжка була написана з думкою, що те, що субверсивне, так само комічне. Кінець-кінцем ця книжка написана для того, щоб знищити Америку. Йпі!

Революція — найкраща подорож з усіх

„В революції перемагають, або гинуть”.
(Майор Ернесто „Че“ Гевара).

„Даш: Революція прального порошка”.
(З телевізійної реклами).

Революція з примхи? Чому ні! Коли хтось колинебудь пробував ЛСД, екзистенціалістичну революцію, інтелектуалістичні ігри індивіда в суспільстві своєї ідентичності, той прийде до висновку, що акція стає єдиною дійсністю, не лише дійсністю, але так само мораллю. Реальність є суб'єктивним переживанням. Воно, це переживання, існує в моїй голові. Я — революція. Минулого дня я зажив ЛСД десь там на островах Флоріди. Захотілося мені тоді написати книжку. Це дуже цікаве положення: та сама віддала з Гавани до Маямі, як з Маямі до Гавани. Цей факт є дійсністю тому, що можна дуже виразно чути Радіо Гавана, а це одна з най-

чистіших радіовисилень. Вони там завжди грають дурнувату музику. Дивуюся, чому вони не передають платівок бітлсів. Це було б доброю пропагандою. Мені видається, що вони хочуть перетягнути (на комунізм — Ж. Л.) цих пенсіонерів, які ходять по пляжу в коротких штанцях.

Одного разу вдарила буря, і небо стало чорним. Я відчув, що це було торнадо. Ралтом хата, в якій я перебував, піднялася в повітря і почала кружляти. Пол Краснер⁷), що дивився на екран телевізора, вигукнув, що Стоклі⁸) повернувся до Америки і був арештований агентами ЕфБіАй. В усіх починаються галюцинації. „Тим Лірі... мені жаль, що я казав, що ЛСД нічого не варте”. Я скажено рेगочуся. Мені видається, що хата, в якій я перебуваю, летить на Кубу. Підлога тримтит. „Революціяяяя!” — кричу я і хапаю іграшкову пістолю, готовучись застрілити первого зустрічного поліциста. Величезна революція з примхи. Якби це була справжня пістоля, то я насправді застрілив би поліциста. Які є правила революції, коли хата летить в повітря? Які висліди дебатів Марат та Сад, коли в'язні бігають, як божевільні? Послухасмо Фіделя Кастро:

„Але є такі, які вважають за конечне, щоб ідеї перемогли серед мас, поки починати акцію. Інші вважають, що акція є одним із зручних інструментів, щоб осягнути перемогу ідей серед мас. Той, який вагається і чекає, щоб ідеї перемогли серед мас, ніколи не буде революціонером. Суспільство завжди буде мінятися, людство так само буде розвиватися, не зважаючи на помилки людини. Але цей процес не є революційним процесом.

(З промови, виголошеної Фіделем Кастром на Першій Конференції Латино - Американських Організацій Солідарності. Серпень 1967 р.).

Вияснення: Що означає свобода слова? Для мене свобода слова є відображення, так, як всі інші речі. Я вірю в цілковиту свободу слова.

Журналіст: Але ви напевно не вірите, що можна крикнути: „вогонь!” у переповненій залі?

Я: Богонь!

ПОШИРЮЙТЕ ВІСНИК!

Піднесення Пентагону; видовище в Центральному парку

Весна вже з нами. На Великодню неділю відбулося велике видовище в Центральному парку. Там було приблизно 30.000 учасників. Це було щось. Тяжко оповісти — все всюди відбувалося нараз: повітряні м'ячі, ЛСД, діти, небо, квіти, танці, поцілунки... Я забавлявся — цілковито здурів. Люди роздавали задарма овочі, солодощі, квіти, великодні крашанки, вірші. Я залишив Центральний парк і подався по 5-ій Авеню, співаючи „Коли дивлюсь на твій великодній капелюх” та викрикуючи час від часу: „Покличте кардинала Спелмана до війська!”

Нагло переді мною виринув сірий масив катедри св. Патрика. Голосники запрошували заходити. Я спокійно перейшов вулицю і вийшов сходами до дверей. Ралтом: „Гей, ти!” — Переді мною ряд поліцістів. Вони погрожують пальцями: „Не можна в цім одягу” (квіти, по-злітки, костюм великоднього зайця). — „Чому ні, пане поліцисте?! Адже, ви можете входити до церкви в своїй уніформі”... — „Не можна з квітами у волоссі. Кардинальський наказ”. — „Алеж це мій великодній стрій — я хочу йти до церкви”.

Я набираювойовничий вигляд. Юрба оточує мене. Тиша. Погляди. „Подавіться свою клятою церквою, ми маємо парк принаймні!”

30 березня 1967 р. Артавд живе в стінах Пентагону, впорскує кров у мирний рух. Справжню кров, символічну кров, а для маскування — фосфорову. Все для всіх. Всі кричать „Геть з військом!” Це — СДС — Студенти за Демократичне Суспільство. Квітуча бригада наступає.

Довговолосий висаджує десь вікно. Його збивають з ніг і б'ють до непримінності. Хтось дає поліцистові летючку про імперіалізм янкі. Другий його обливає струмком „лайсу”, сильного сексуального соку, який примушує цілувати всіх, „примушує роздягнутися і мати статеві зносини” („НІЙтаймс”). Пентагон здригається і підноситься поволі вгору. Учасники маршу напихають цівки крісів вартових квітами, на них пускають слізний газ (як пише „Вашингтон Пост”). Дівчина роздягає польового жандарма, сержант наказує оркестрі грati американський національний гімн. Ті кладуть прало-

ри В'єтконгу на землю і починають грати. Тоді всі починають один одного штовхати та бити.

„Бейбі, зі мною!” — в капелюках дядька Сема ми перескачуємо через колючу загороду. Нас оточують поліція та вояки. Ми встремлюємо прапор в землю і тримаємо позиції.

„Ми — пан і пані Америка, ми претендуємо на цей клаптик землі і називаємо його „вільною Америкою”. — Вояки заскочені. Чи хто коли б'є дядька Сема? Ми викрикуємо щось незрозуміле.

„Ви арештовані. Які ваші прізвища?!”

„Пан та пані Америка. А пані Америка важтна”.

Вояки відступають, поліцист записує: „Пан та пані Америка. Незаконне переступлення кордону”. — Ми сідаємо і цілуємося. Другий поліцист нас арештує. Поручник нас звільняє. Ми далі цілуємося. По 20 хвилинах ми просимо поліцистів, щоб подали нам руки. Вони відмовляються. Ми, осяні перемогою, йдемо визволяті дальші зони. Натовп кричить з радості, вигукуючи: „Робім, що нам хочеться, це вільна країна, дійте, дійте!”

Мировий рух збожеволів. Це якраз впору. Наша фантазія буде дорівнювати божевіллю В'єтнамської війни. Фантазія є воля. Кожний може робити все, що йому забагається. Пентагон підійметься на 300 стіп вгору. Без промов. Нам не треба провідників, правил. Роздягнітесь... вдарте поліциста, перескочіть через мур... висадіть мур в повітря...

„67-68-69-70...” — „Що ви робите? — „Ми обмірюємо Пентагон. Нам цікаво знати, скільки треба людей, щоб цілковито його оточити. Це дуже просто. Дивіться: Пентагон є символом зла в багатьох релігіях”. „Чи ви релігійні?”

— „Агга! І це означає, що треба вигнати злих духів. А щоб таке сталося, треба оточити Пентагон. 87-88-89...” — Двох „розвідчиків” нагло обступають вартові, агенти ЕфБіАЙ, вояки та старшини з високими рангами. — „112-113-114...” — „Чи ви насправді? Це проти закону міріяни Пентагон”. — „Покажіть нам цей закон. 237-238-239-240... Ну, вже скінчили! Пане сотнику, скільки є 240 разів по 58” — „Що? До чорта, що тут діється?!” — „1200”, — відповідає Брус, пристійний агент. Він нам пізніше

призвався, що працює в спеціальному відділі розвідки без назви.

Ми показуємо їм наші чарівні летючки. Вони арештують нас за сміттяство.

„Ви що, збожеволілі? Це не сміття, це мистецтво!” — „Сміття!” — „Мистецтво!” — „Сміття!”

„Чому не сміттямистецтво?” — каже Брус по двох годинах. Ми залишаємо Бруса десь у Пентагоні, але пильнуємо, щоб він не знайшов марихуану в нашому авті.

Твориться магічна дія, але в цьому треба переконати кореспондентів і тих з телевізії. Їм не можна просто сказати: „Вибачте, але Пентагон піднесеться в повітря 21-го жовтня 1968 року”. Їм треба це все сказати.

П'ятниця 13-го. Театр Віллідж. В ньому відьми, відьми, наркомани, вибрані божевільні і один невіруючий на ім'я Краснер. „Геть з демонами. Геть! Пфі! — підноситься палеровий модель Пентагона вгору. — Вище, вище!” (Цікаво знати, чи дозволено кричати „вище, вище” в переповненому театрі?). Ми спалюємо цей палеровий модель. Кореспонденти — даром, телевізія — даром, не купуйте реклами, творіть вісті!

Це відчакловування починає ставати цікавим. Справа Пентагону стала на першому місці. Скінчилася війна, співає Філ Окс.

Протест перетворюється в атаку на обмежувоче, нудне, брутальне суспільство.

Протестанти стають політичними звірями. Виринає сущільність, яка цілковито ліквідує значення слова „політичними”. Всі викрикують: „Війна скінчилася!” Хтось виписує на стіні: „ЕлБіДжей любить Го Чі Міня!” Вояків закликаємо: „Приєднуйтесь до нас!” — Вояки приєднуються, кидають рушниці, шоломи. Їх арештують і виводять в забуття.

Це вже шоста година моєї „подорожі” без юкі та води. Лише маленька фіолетова таблетка ЛСД. Мене охоплює почуття байдужності. Це походить від полагодження фізіологічних справ в сторону Пентагона включно з емоційним пережиттям. Бейбі (жінка Гофмана — Ж. Л.) і я віддаємося у вестибулі Пентагону і засинаємо після шампанського, яке лили на нас з шолома польового жандарма.

Затривожені батьки телефонують до Міністерства Оборони. Їх спрямовують до якоїсь

В. С-ко

БОЛЬШЕВИЦЬКА ПОЛІТИЧНА ТЕРМІНОЛОГІЯ

Для пересічного читача американської преси союзька політична термінологія не відрізняється від загальновживаної на Заході. Йому тяжко збагнути, що те саме слово в союзькій пресі має дуже часто фактично цілковито протилежне значення, як то звик він розуміти.

Творцем „большевизації” міжнародної політичної термінології був геніальний демагог і обманець Ленін. Це йому належить власна інтерпретація слова „мораль” у твердженні про те, що моральним є лише те, що сприяє комуністичній партії і соціалістичній революції. І вже в саме слово „соціалізм” вклав він зовсім інше поняття, як його розуміли всі західні теоретики соціалізму.

Ленін створив і плекав властивий йому стиль у своїх публіцистичних статтях: безкомпромісний, сухий, „непомильний”, брутальний. Свого

вчорашиального прихильника-однодумця, який у чомусь з ним не погодився, називав він опортуністом, соціал-зрадником, запроданцем капіталістів, ренегатом.

Ленін ніколи не був близкучим публіцистом, як то намагаються доводити союзькі дослідники його численних писань. Він був фанатик-пропагандист. Стиль його статей сухий, лексикон убогий, бюрократичний, насичений чужими словами. В одному з союзьких анекdotів нагороджують члена „бригади комуністичної праці” повною збіркою творів Леніна. На це з зали лунає репліка: „Так йому паскуді й треба!” З цього анекдоту видно, як „захоплюються” читанням Ленінових писань підсоветські громадяни.

Ленін був „всезнайком”. Він безцеремонно втручався в усі ділянки науки і мистецтва, а пе-

там організації, названої Мобілізаційним Комітетом. Ми приходимо, готові віддати своє життя і дискутувати право паркування на перехресті.

Неділя, Пентагон, це все в іншому наставленні. Колишні вояки розмовляють з польовими жандармами. З ними розмовляють дівчата, студенти та священики. Діляться думками, творять контрасти. Вільна Америка версус Уніформована Машина. Опівночі Пентагон говорить через радіоголосники по двох днях мовчанки: „Ваш дозвіл скінчився. Якщо ви не покиннете місце вашого теперішнього перебування, то вас арештують”.

„Чорт тебе забери, Пентагоне! Я не демонстрант, я турист!” —Усіх запихають до тюремних авт. Польові жандарми замикають двері. Їдемо до Тюрмоляндії. Я искавиджу тюрми. Я роблю гримаси і пробую гризти ґрати.

Тюрма є варітством. Чисті простирала, добрий сніданок, пропаганда через радіо. Ми кличмо вартового і вимагаємо, щоб нас трактували як воєннополонених. Ми просимо, щоб приїхала комісія від Міжнародного Червоного Хреста і щоб нам дали всі привілеї згідно з Же-

невською конвенцією. Вартовий тупо на нас дивиться і відходить. Трос починають копати тунель. Всі згадують німецькі концтабори.

Мене випускають о 4-ій годині. Я зустрічаюсь з Бейбі і ми разом ідемо до суду. „Родина, суцільно неслухняна, все таки тримається купи”. Суддя всміхається. Десять доларів кари кожному. Ми вільні.

**

1 — Pigsty: хлів; тут — поліційна станиця.

2 — Chick: дівчина; Fag — гомосексуаліст.

3 — Bob Hopeless: Боб Безнадійний; перекручене прізвище коміка Боба Г'юпа.

4 — “G” (джі) — Government, уряд.

5 — Eldridge (Cleaver): один з основоположників партії Чорної Пантери.

6 — Bobby (Seale): приятель Елдриджа, сидить у тюрмі за вбивство (1968).

7 — Paul Krasner: редактор лівого журналу „Реаліст”.

8 — Stokely Carmichael: муринський „націоналіст”, член т. зв. „Чорних Мусульман”. Перейшов згодом до Чорних Пантер. Тепер взагалі не активний.

“Revolution for the Hell of it” — by Free Published by Pocket Books, October 1970, New York, \$ 1.25, 245 стор.

В перекладі уривків з книжки Гофмана автор цієї статті подекуди злагіднював уживані в ній непристойні слова і звороти, щоб не ображати читача.

редусім в ділянку філософії. Незакінчений правник, вінувавав себе глибоким знавцем історії філософії і неперевершеним філософом. А останнім часом деякі советські науковці посилаються на Леніна, як на „визначного історика” (К. Гуслисій — „Про буржуазно-націоналістичні перекрученні у дослідженнях етногенезу українського народу”).

Перезершив Леніна у „всеснайстві” хіба Сталін, який виступив ще й як мовознавець-лінгвіст, цим своїм виступом загальмувавши розвиток советського мовознавства на два десятки років. Бажаючи стати богоявленним і безсмертним, Сталін, затративши в останніх роках свого життя всякий самокритицизм, перейнявся непохитним переконанням, що він „знає все”, збагнув „залізni закони історії”, на довгі роки сперед передбачас розвиток історичних подій. У своїх мемуарах Хрущов пригадує такі слова Сталіна, звернені до його найближчого оточення: „І що ви будете робити, як я помру? Адже вам капіталісти поскручують голови, як курчатам!”

Сталін мав свій власний стиль, але лексика і фразеологія його статей були ленінські. І їх повністю наслідують тепер советські публіцисти, літературознавці та науковці, викликаючи насмішки і несмак серед інтелігентних читачів на Заході і в самому ж таки СССР. Однаке, прикладами, що ленінський стиль і спосіб аргументування ним своїх думок наслідують не всі советські автори, може бути відомий трактат акад. Сахарова, праці молодих українських літераторів і істориків, що стоять в опозиції до наявного в СССР режиму. Проте ленінський стиль наслідують навіть деято з несоветського вихову літераторів. Ось приклад з „есею” Ю. Косача, де пише він — сам ніби емігрант — про українську еміграцію, як „кублище гадюк”, „непотрібних безбатьків”, що „метушаться, нишпорятъ і шамкотять”, „по-шаманськи патякають”. Чисто большевицький стиль цього претендента на класика української літератури!

Вертаючись до вживаної Леніним і прийнятій в советській публіцистиці політичної термінології, яку на Заході часто розуміють в діяметрально протилежному значенні, треба пригадати передусім слово „демократія”. Це слово в усьому світі, крім опанованих комуністами країн, розу-

міють як „народоправство”. І це слово дуже часто вживають в советській публіцистиці, але з значенням — „влада партії”, або, як пояснює це слово „Словник іншомовних слів” (Київ, 1955), „одна з форм держави нерозривно зв'язана з диктатурою кляси, в руках якої перебуває державна влада”.

Слова „громадська думка” і „суспільна опінія” в розумінні большевиків — це насправді думка, опінія партійної верхівки, яка завжди виступає від імені всіх народів СССР. „Суспільною опінією” прикривають вони всі свої соціальні експерименти від часу приходу до влади в 1917 році. „Суспільна опінія” „схвалювала” масовий терор 1919-21 років, відбирання у селянства продуктів, примусову колективізацію, чистки 1936-38 років, насильне переселення народів, а тепер — русифікацію, ведену у формі „злиття мов і націй” в московському морі.

І тому з особливого настроюженістю, з неспокоєм, за якими криються завжди готові до дій каральні органи, сприймають в Москві щораз виразніші ознаки відродження в СССР, а зокрема в Україні справжньої громадської, неконтрольованої урядом, думки.

Для американця, вихованого в атмосфері повної свободи думки, все це речі незрозумілі.

Свобода в тому сенсі, як її сприймають на Заході, це в розумінні большевиків провокація, підрывна акція, антисоветська пропаганда, бо вона зовсім не вкладається в те поняття, якого надають їй в Советському Союзі. В період найжорстокіших чисток і репресій по всіх містах і селах з усіх радіоголосників лунало: „Я нигде такої страни не знаю, где так вольно дышег человек”. Багато-хто в Америці у це вірив.

Свобода друку, організацій, зборів, голосу — все це і тепер в СССР блеф, зафікований в конституції, але в реальному житті неіснуючий. Численними доказами цього є існування „Самвидаву”, що появляється підпільно, розгони навіть такого роду аполітичних демонстрацій, як то мало місце в Києві з нагоди відзначення роковин перевезення Шевченкових останків з Петербургу або публічного читання творів Лесі Українки з нагоди її столітнього ювілею.

„Демократичні вибори” в СССР завжди закінчуються 99.9%-відсотковою перемогою виставлених партією в одному списку кандидатів.

Михайло Гікавий

МОЇ ЗУСТРІЧІ

Генерал Борис Палій-Неїлів

З генералом Б. Палій-Неїловим я був знайомий ще в краю, коли він був царським полковником, близче запізнявся на еміграції в Мюнхені, під час протиболішевицької демонстрації, яку влаштував АБН 1948 року, та під час демонстрації 1949 р. в Мюнхені у 15-річчя штучного голоду на Україні. Бував я також в ательє генерала Б. Палій-Неїлова в таборі Міттенвалльді, де він малював переважно церковні образи.

В армії УНР ген. Палій-Неїлів був гарматчиком і старшиною для особливих доручень при Головному Отаманові Симоні Петлюрі та заступником інспектора артилерії. Після того, як армія УНР була інтернована в польських таборах, ген. Б. Палій-Неїлів мешкав у Перемишлі. Був він релігійною людиною, ходив у вишиван-

ній сорочці і носив довгі козацькі вуси, які звали йому до грудей. До того ж кремезний. Звертав на себе увагу прохожих, як екзотична особа.

Помер ген. Б. Палій-Неїлів в Америці, як визначний український патріот, борець проти московсько - більшевицьких імперіялістів, проти яких і на еміграції провадив пропаганду аж до самої смерті.

Богдан Антонич

З видатним поетом Богданом Антоничем, родом з Лемківщини познайомився я у видавництві „Вістника”, в якім він співробітничав. Це була малорозмовна і дуже скромна людина. Б. Антонич зустрічався з д-ром Д. Донцовим і розмовляв з ним на літературні теми. Він редакту-

Здавалося б, хто ще є такий у світі, що вірить в такого роду „демократичні” вибори. Проте, недавно навіть в українській еміграційній пресі один з авторів посилився на висліди цих виборів, як на доказ того, що народ у своїй масі підтримує совєтський уряд, а дисиденти становлять якусь частку одного відсотка населення. Теза, що після смерті Сталіна „народ позбувається страху”, либонь, себе не завжди оправдує.

В кожному числі кожної совєтської газети можна зустріти згадку про „миролюбну політику нашого уряду”. Східня Німеччина, Мадярщина, Польща, Чехо-Словаччина на власній шкірі зазнали цієї „миролюбності”. Але в неї вірять мільйони людей в Південній Америці, Африці, навіть у Західній Європі і ЗСА. Наївність, політична неписьменність? Ні, майже повне нехтування у вільному світі контрапропагандою, політичною об'єктивною інформацією при шаленій напрузі „об'єктивних лібералів”, що опанували засоби масової комунікації — радіо, кіно і телевізію.

Таким же популярним і найчастіше вживаним у совєтській пропаганді є гасло „за мир між народами”, що виразно реалізується Москвою в В'єтнамі і на Близькому Сході, де влас-

не від неї залежить, чи бути там мирові. Так, як досі, миру не хоче вона не лише на тих обирах, а й в жадній закутині світу.

Міт „безклясового суспільства”, що його нібито за 50 років збудовано в СССР, докладно проаналізували Мілован Джілас, Солженіцин, Синявський і десятки інших, зокрема українських, авторів. В дійсності ж виглядає це кастове суспільство як величезна піраміда, основу якої творить найбільш упосліджена верства населення — колгоспне селянство, середину — жорстоко визискувані робітники й службовці, а вершок — „нова кляса”, що користується всіма благами „збудованого соціалізму”.

І ще парадокс: є люди на Заході, і не мало з-поміж них інтелектуалів, які щиро вірять, що в СССР таки насправді існує безклясове суспільство.

З політичних термінів і понять, що їх Ленін і його наслідники обернули догори ногами, можна і треба було б укласти і видати всіма мовами цивілізованого світу тлумачний словник. Це зробило б велику прислугу в боротьбі з найбільшим злом нашої епохи — комунізмом московського і китайського зразка.

вав журнал „Дажбог”, видав кілька книжечок своїх поезій.

Славний поет Богдан Антонич, хоч помер мавши всього 24 роки, увійшов в історію української літератури як один з визначніших поетів-експресіоністів.

Проф. інж. Панас Олійниченко

З проф. інж. П. Олійниченком, родом з Дніпропетровщини, я запізнувся в Мюнхені 1944 року, коли він був головою Ліги Українських Політ'язнів, а я належав до Контрольної комісії Ліги.

Проф. П. Олійниченко, знаний як громадський і політичний діяч ще з краю, був фахівцем у ділянці транспорту під час українських визвольних змагань. За більшевиків був репресований. На еміграції брав активну участь в громадському і політичному житті.

Проф. П. Олійниченко часто заходив до оселі Фюріхшулле, де відбувалися різні політичні сходини і збори. Там ми зустрічалися і він розповідав про пекельне життя під совстами.

З Мюнхену проф. П. Олійниченко виїхав до Англії і я з ним переписувався. В Англії продовжував свою політичну і громадську роботу. Був головою суду СУБ'у, брав участь в інших організаціях Українського Визвольного Фронту. До самої смерті був активний, як український націоналіст-революціонер.

Граф Михайло Тишкевич

З графом Михайллом Тишкевичем я переписувався, коли він був у Гнезні, в Польщі. За УНР граф М. Тишкевич був амбасадором у Франції. На еміграції співробітничав в „ЛНВістнику”, де містив цікаві спомини про свій рід, свою працю і про українську аристократію.

В 1924-26 роках, коли я був у Закопанім головою Української Громади, до мене не раз присилав графа Тишкевича листи, в яких відважно висловлювався про українських націоналістів, закликав боротися проти ляхів, ворогів українського народу, провадити пропаганду проти московсько-більшевицьких окупантів України та виховувати українське оточення, а передусім молодь в націоналістично-державницькому дусі.

Граф Михайло Тишкевич помер на еміграції, як великий український патріот, хоч був арис-

тократом та римо-католиком, як і його приятель, дипломат та історик князь Іван Карапєвич-Токаржевський, який в Англії помер як зорганізований бандерівець, постійний співробітник „Визвольного Шляху” і голова АВН на Англію.

Марта Заячківська

З Мартою Заячківською, дружиною нотаря і громадського діяча, я познайомився у Львові, коли ми на вулиці Чарнецького були сусідами на одному поверсі, де містилися адміністрація „Вістника” і помешкання панства Заячківських. Я був знайомий також з її чоловіком, сином і двома доньками. Всі вони були українськими патріотами, а молодша донька загинула в УПА.

Марта Заячківська була активною громадською і політичною діячкою і належала до Українського Визвольного Фронту. З нею я ще зустрічався в Чікаро і переписувався, коли жила вона в Гартфорді, тяжко працюючи. Нагло померла активна націоналістка-революціонерка в 1968 р. Марта Заячківська залишила по собі славну пам'ять і великий смуток.

Митроф. протоієрей о. Григорій Ільченко

Отець Григорій Ільченко народився 30 вересня 1895 р. на Східній Україні. Був старшиною Залізної дивізії УНР, учасником Зимового походу 1921 року, брав участь в бою під Базаром, з якого тяжко поранений чудом врятувався. В 1968 р. о. Григорій Ільченко був у Чікаро настоятелем парафії УАПЦеркви св. Тройці. Кожного року служив урочисту панаходу по вояках Української Армії, що загинули чи були розстріляні більшевиками під Базаром, вимінюючи їх всіх імена. Помер після тяжкої операції 7 грудня 1967 р. і був похований на кладовищі в Ельмвуді. На похороні і поминках парафіян тепло прощались зі своїм митрофорним протоієреєм. Архієпископ Геннадій і Григорій, о. прот. Борис Шашківський, о. протодиякон А. Зазуля, інж. Степан Голяш, інж. О. Суховій, проф. М. Кульчицький, Михайло Гікавий, А. Вознюк, Г. Репа говорили про о. Григорія Ільченка як про великого ідеаліста з надзвичайно добрим серцем, як про гуманіста та скромну

Теодор Терен-Юськів

Д. ГНАТЮК І О. КРИСА В НЮ ЙОРКУ

(З нагоди концерту в Карнегі Гол)

Десь два роки тому, зустрівшись з сенейоркою нашої сцени Сл. Барнич, почув я від неї сквильований запит: „Що сталося із голосом Гнатюка?” Моя невідрядна відповідь була: „Будучи змушеним співати забагато популярно-масових пісеньок і надрівавши — для ефекту — високих тонів, надірвав свій чудовий голос”. — Тоді бо саме з'явилася була платівка, що на ній Гнатюк співав „Два кольори” і де голос його не звучав уже так блискуче, як передше. І ось навіть у такому аполітичному секторі, як музика, стверджусмо, на прикладі Гнатюка, що поневолена нація не може розвивати своїх культурних спроможностей. Гнатюк, замість кружляти між оперою і поважною піснею, був змушений московськими політруками вивчати повсякчасно, — хай і присміні, — проте розвагові, легкі, пісеньки для мас, що ні справжньої музичної культури, ні ідеалів нації не репрезентують.

Кожному ясно, що і концертове турне для української еміграції, майже по сезоні було не мистецько-культурним, а політично-пропагандивним. Щоб затушовувати запал обурення заокеанських українців із приводу ув'язнення В. Мороза, Москва спробувала троянського коня у музичній формі. Вся, головно співоча програма, була наставлена на те, щоб зворушених слухачів манити додому. Однак, політично зріла еміграція ніяк не рветься під московський каравул.

Слухачі по концерті в Нью Йорку бажали: „Гетьманів”, а Гнатюк заповідав: „Два кольори”; публіка гукала знову таки: „Гетьмани, гетьмани” — і це зовсім слушно, бож у загальній програмі, мов на глум, були подані „Гетьмани”, — а співак наддавав: „Рушничок”. Ми, звичайно, нічого не маємо проти розвагових пісеньок, — і вони потрібні, — проте державницькі і синьо-жовті кольори шевченківсько-лісенківських „Гетьманів” ідуть торжественно перед усіма іншими кольорами світу. І тому Москва не звеліла Гнатюкові співати їх. Москва дозволила вислати сюди Гнатюка — як звичайно — кілька років запізно, із надрівнанням уже голосом, із нерепрезентативною, українською, музичною програмою (надмогильні стрілецькі „Журавлі” хтось убгав йому в програму на концертний виступ: о, іроніє!), без однієї народної пісні, з наймовірніми похибками в програмках. „Три шляхи”, це — за двома програмками, загальна і вечірньою, Лісенкова музика, замість Степового, а в „Маєвій нічці” музика Яро-

славенка, а не живучого ще Льоня Лепкого. Замість, наприклад, прецікавої „Думи”, з „Неволиника” Лісенка чи хоч би знаменитої навіть В. Костенка, йому підсунули „Думу” большевицького кар'єровича Глушка. Кос-Анатольський дуже присміній, а все ж таки не презентативний наш композитор. Не почули від Гнатюка пісень Лісенка, Людкевича, Барвінського, Ревуцького, що в них Україна не колонія, а справжня нація. І хоч-не-хоч воно самочинно йде до того, що українська еміграція перестає вчащати на концерти наших мистців з України, коли Москва забороняє їм виконувати повноцінну музику України.

Щодо другого мистця концерту О. Криси, що його програма з музичного боку була без закиду („Скерцо” — Брамса, „Соната” це-моль Бетговена, „Шаконна” — Баха, Паганіні, Чайковський, — до речі — Гнатюкова неукраїнська програма була теж задовільна), то тут зустрічаємо ще більшу безхарактерність і шовінізм Москви. Висилаючи мистця тільки перед українську публіку, числячи тільки на українські долари, вона докочується до такої нахабності, що не дозволяє йому взяти в програмі ні одної української композиції. Що більше: навіть тоді, коли Б. Руденко серед чужої публіки запісівала, як наддаток, українську пісню, то Криси не вільно було навіть на „біс” заграти рідного композитора і мусів він, — а з ним і слухачі — задоволінитися музикою Дебюсі.

Переходячи до стисло мистецької оцінки, скажемо: хоч Гнатюк стратив дещо з близку свого голосу і чудової барви, він все таки ще прекрасний співак. Особливо його мецца-воче (півголос) і піяніссімо звучать захватно, як і давніше. Серця і душі в нього невичерпне багатство. Він кожну річ переживає до глибини. А про те, „Журавлі” — поминаючи вміщення їх у програму — не вийшли в нього добре. Він і слова зміняв („шнуром”) і в мелодію виставляв не принадлежні тони. Найліпше вдалось йому чутливі Рожавської: „Летять ніби чайки”.

Олег Криса молодий і надзвичайний скрипаль. Властиво справжнє українське скрипкове мистецтво на світову скалу починається у нас від нього. Очевидно, що москалі хвастатимуть, що це вони нам його дали. Наша відповідь їм: коли б Україна була самостійною, ми мали б не одного, а яких півтузеня Крисів. Техніка нашого скрипала головокружна, чистота гри подивуєдна, музикальність, скромність і культура — прикладні. „Кантабіле” із сонати Бетговена — це найвищий мистецький момент вечора. Коли б ще більше душі в інтерпретації.

Піяністка і акомпаньаторка Тетяна Чекина, до речі, дружина Криси, Гнатюкові акомпаньовала гнучко і музикально, а своєму чоловікові дотримувала мистецької

людину, що провадила праведне життя, нікого ніколи не обмовляючи і не ображаючи. Парофіяни бачили його старання для церкви і за це його любили та шанували.

З ЖИТТЯ УКРАЇНЦІВ В ЮГОСЛАВІЇ

Перше місце для українського фолклорного гуртка

В Югославії відбувалися від початку 1971 р. протягом трьох місяців змагання сільських танцювально-співочих аматорських гуртків під назвою „Мое слово”, що їх переводила телевізійна станція в Београді. В цих змаганнях вибір рішали глядачі, які листами голосували, хто з учасників був найкращий.

В змаганнях перше місце одержав український танцювально-співочий гурток з місцевості Руський Керестур в Бачці, який вважається столицею українських поселенців в Югославії. За українських аматорів віддаво більше як 5.000 голосів.

Український керестурський танцювально - співочий гурток виступав на окремій програмі телевізійної станції в Београді і одержав 7.500 динарів нагороди. Ця спеціальна програма, що була передавана всіма телевізійними станціями Югославії, багато причинила до популяризації українського фолклору.

Висліди літературного конкурсу

Тижневик „Руске Слово”, що появляється в місті Новому Саді (донедавна Руський Керестур), розписав у 1969 р. конкурс на драму. З причини недостатнього зголошення творів, конкурс був продовжений і до кінця 1970 р. наспіло 7 творів.

На початку 1971 р. конкурсова комісія розглянула надіслані твори й одноголосно вирішила: 1-шу нагороду в сумі 2.500 динарів призначити Михайлові Ковачеві за драму „Шветла за цим видокругом” (Світла за темним обрієм); 2-гу нагороду в сумі 1.500 динарів призначено Дюрові Папгаргаю за драму „Остац у себе” (Остатися у себе); 3-тю нагороду в сумі 1.000 динарів призначено Штефанові Гудакові за драму „У шлепої улічки” (В сліпому завулку).

ходи у знаменитих дуетах. Проте, хотілось би дещо вирізнішої індивідуальності в її грі.

**

На концерті Гнатюка в Торонто у травні зібралися наші студенти, щоб виступити в обороні ув'язнених українських патріотів. Крім студентів був на цьому концерті Василь Кардаш із своїми хорами „Прометей” і „Діброва”.

Наприкінці першої частини вийшли на сцену дві українські студентки, щоб вручити співакові китицю квітів. „Передайте ці квіти, — українському народові. Ми гордимося скарбами нашої тисячолітньої культури, яку ви представляєте”. Після того встали всі студенти та хористи і заспівали „Не пора”. Гнатюк негайно зійшов зі сцени. На закінчення концерту відспівовано „Ще не вмерла Україна” і тим разом з Гнатюком зникли зі сцени Криса і його жінка.

(З укр. преси)

Усі драми написані українським-бачванським діялектом.

Збірка оповідань „Тихі води”

Накладом В-ва „Руске Слово” в Новому Саді з'явилася на початку 1971 р. збірка оповідань „Тихі води” українського письменника Михайла Ковача. До збірки ввійшло 31 оповідання. В нотатці про появу збірки І. Бесермині пише в „Рускому Слові” ч. 15, 1971 р.:

„Збірка оповідань „Тихі води” Михайла Ковача показує, що автор знаменно володіє мистецтвом слова, добре знає душу руснака (українця) і його звичаї, знаменно визнається на соціальних проблемах тих часів, до яких стосується оповідання. З кожного його рядка виявляється велика любов до його героя, руснака, який пробивається через життя не так, як він хоче, але так, як мусить”.

Виставка Йовгена Кошича

Перед від'ездом до Італії, де мав виставку своїх творів, Йовген Кошич, найвизначніший український скульптор в Югославії, влаштував виставку своїх творів в Новому Саді, в т. зв. Малому ликовному салюоні. Цей салюон організував виставки тільки для найвизначніших мистців.

Після цієї виставки Йовген Кошич готовує свої скульптурні праці для виставок в Чехо-Словаччині й Канаді.

Новий журнал „Соловейко”

Від січня ц. р. почав появлятися в Югославії при школі ім. Іси Баїча в місцевості Кулі новий український літературно-педагогічний місячник „Соловейко”. Журнал друкується українською літературною мовою. Редакційну колегію очолює Євген Кулеба.

В цьому журналі, крім віршів, що їх написали учні-члени літературної секції, надруковано статті з мовознавства, історії та літератури, кілька оповідань, пісень. В першому числі вміщено також кілька статей інформативного характеру.

Крім Євгена Кулеби, серед авторів журналу зустрічаємо Павла Головчука, Юрія Латяка, Івана Терлюка та Скубана.

Вшанували Лесю Українку в Індії

7-го березня ц. р. влаштовано в селі Інджія, Боснія, літературний вечір, присвячений Лесі Українці в 100-річчя з дня її народження. Це був перший літературний вечір в цьому селі. Звітодавець І. Ф. пише в „Рускому Слові”, що на вечір прибули учні початкових і середніх шкіл, студенти, молодь, а найбільше старших, які колись залибки читали Лесині вірші в українських календарях, що час від часу надходили до Боснії. Доповідь про життя і творчість Лесі Українки виголосив Іван Терлюк.

Ба түккебиңкөм „Рыбка Гюро“
шоғары С.Ж.

B microeobioti linnm biologjica metameattihni smalannu
yjhina haploihnu uriti linnepkoro pahony. B sarakhnu
resajos yacarts 124 yjhi. Topazukom etimihani atja map-
lunx, otsachinx amarath y Chumy nupiheneo 6 yjhine, ce-
pera hnh type yrapahnekn jibear.

Управляемый мониторинг материалов

3. *Pyrethrum* *Pyrethrinum* *Pyrethrinum* *Pyrethrinum* *Pyrethrinum* *Pyrethrinum*

Якщо ви відчуваєте відчуття, що ви не можете заспокоїти дитину, а вона плаче, то ви повинні зробити все можливе, щоб виправити ситуацію.

"Ak tijpken mi, Binccko Besmoplaake Hnobe, hijnjin ha
cijdky... samminbrin croi simbinhink, to uprikbar han
treppejai-hopyahnk, hincckerooi koreit jien i kareajep He-
mjeboek; ha samoplaark sweminx tijpkin Mockorin, ha
mjeboek, de 6jan rozaiphri simbinhink, foopheno Ojekcan-
-tijpcky 36yaybar, tijaaprolo is tix rozaanix simbinhink

Использование методов квантовой химии для изучения механизмов гидролиза и окисления полимеров

3-75 KARNAK, EGYPT. - The Hypogeum of the Mortuary Temple of Amun at Karnak, built by Horemheb, contains a series of hypostyle halls, the largest of which is the Hall of Millions of Years. This hall is 100' long by 60' wide and contains 12 columns. The ceiling is supported by a single column in the center. The walls are covered with relief carvings depicting the king in various scenes of his reign.

Opaaxoba

**Brjazhaqenin yipapichirk xamatoqin 3 Lyekoro
Kepeetlypy**

Літі 10 та багато іншого письмів від відомих освітніх діячів, які згадують про
засновану відомим письменником Миколою Красицьким у 1862 році в Умані
Уманську гімназію. Це письмо від відомого письменника Івана Нечуя-Левицького
від 18 лютого 1863 року, який писав: «...Уманська гімназія, заснована відомим
українським письменником Красицьким, є університетом, який відкрив
для всіх, хто хоче, двері до світу пізнання та вільності».

XOPTNUPHN K03A1PHN MEMOP1A1

CHABHI IC TOPNHI HAM'ATKIN

ків будівлі розібрали; при тій же фортеці тепер поселяються, за дозволом тамошніх комендантів, різні народи, якими ті коменданти володіючи, користуються, і допускають їх до використання запорізьких земель і різних угідь... Уже зовсім спустошили ліси... А запорізькі козаки, без житла будучи, розорені, зазнають крайніх зліднів і образ".

Фортецю будувалося з 1771 по 1775 рік. Займала вона 105 десятин землі. Після знищення Запорізької Січі, в числі назавжди „осілих”, в Олександровську зналися „відставні” солдати, запорізькі козаки, люди „великоросійської породи”, „польської і малоросійської нації”, торгівці, „люди магометанського закону і каторжники”. Запорізькі козаки поселилися на Великому Лузі, Крутому Яру, в урочищі Сагайдачному, селі Нескrebівці. Тепер усі ці місця входять до території міста Запоріжжя. Хортиця, тепер центральна частина міста — козаками не заселялася. Цю святиню того ж 1775 року загарбав собі кат запорожців, фаворит Катерини II князь Потьомкін. За скасування Січі, за загарбання її володінь козаки віддячували йому такими словами: „Хай тобі, Потьомку, буде вік, як зайдеві хвіст”.

Чотирнадцять років господарювали на Хортиці Потьомкін, а на п'ятнадцятий, за його ж порадою, Катерина II поселила там німців-менонітів. Царський уряд боявся, щоб Хортиця знову не стала козачою фортецею, місцем відродження її сили, її центром. Тому він робив все, щоб не допустити на острів козаків, а, поселивши там вірнопіданих чужинців, мав на меті не тільки їхніми руками знищувати матеріальні, історичні пам'ятки козацтва, а заодно затирати всяку пам'ять про запорожців. І німці-колоністи прекрасно з цим впорувались. Ось чому, відвідавши 1843 року Хортичу, Т. Шевченко з болем і гнівом писав: „був у Межигірського спаса. І на Хортиці, і скрізь був і плакав...”

Як не намагались цари та їхні поспілки створити з Олександровська і навколоїшніх козацьких місць свою постійну опору — їм цього не вдалося. Місцеве населення не раз пускало в хід „святі ножі” проти колоністів, щоб не „сплюндрували запорізьку землю й запорізьку славу”. 1916 року німці, побоюючись народного гніву, вимущені були продати острів Олександровській міській управі і виїхали за межі Росії. А Хортиця, Великий Козачий Луг, Запорізький сімсотлітній дуб, саме місто, яке з 1921 року стало іменуватися Запоріжжям, продовжували уособлювати невмирещу козацьку славу, обростали новими переказами і легендами. Таким чином, перемогла народня любов, народня вірність своїм синам, чиї подвиги несли безсмерття самому народові.

З Хортицею пов'язані імена Богдана Хмельницького, Петра Сагайдачного, Івана Сірка, Тараса Трясила, Івана Сулими... З Хортицею пов'язані дії легендарного народного героя Байди. Саме тут, під Запорізьким дубом, Іван Сірко писав листа до турецького султана...

Під тиском громадської опінії територію острова Хортиці оголошено Державним історично-культурним заповідником, а нещодавно схвалено проект хортицького меморіалу. Яким же буде козацький меморіал?

Меморіал складатиметься з трьох частин — музею, етнографічного містечка і тематичного парку. Він займатиме 250 гектарів північно-східної частини острова — проти Дніпрогесу, урочища Сагайдачного, аж до Дніпровського мосту. Біля музею, на могилі стоятиме велика бронзова скульптурна група „Козаки в дозорі”.

Етнографічний розділ меморіального комплексу розповідатиме про розвиток господарства, соціальні відносини на Запорізькій Січі, про своєрідний внутрішній лад козацтва, його органи самоврядування, військову організацію, військове мистецтво, оригінальний побут, звичаї та культуру запорожців.

Ядро Січі, що було центром Запоріжжя, складатиметься з Січового майдану, церкви та куренів. Поруч будуть відтворені укріплення Січі, передмістя з пушкарнею і майстернею для виготовлення зброй. Поблизу — гавань з „чайками”, а далі, на одній з високих могил, сторожова вежа.

На території меморіального комплексу будуть реконструйовані залишки валів, створені під керівництвом Петра Сагайдачного; стоятиме запорізький табір (вози, скріплени ланцюгами) — рухома фортеця; буде збудований запорізький гард — споруди, пристосовані для рибальського промислу. А біля старих терників і диких груш стоятиме козацький зимівник з господарськими будівлями, пасікою та знаряддям.

Тематичний парк мовою пам'ятних знаків, скульптурних зображень розповідатиме про видатні події з історії всього Низового Війська. Зокрема, тут буде поставлено пам'ятний знак, який увічнить похід українських козаків на володіння кримського хана 1556 року під керівництвом Дмитра Вишневецького. Буде поставлено пам'ятний знак на честь бойової співдружності запорізьких і донських козаків.

Тематичний парк прикрасить скульптурна композиція — Богдан Хмельницький із своїми бойовими побратимами — Максимом Кривоносом, Іваном Богуном, Данилом Нечаем. У різних місцях стоятимуть постаті Северина Наливайка, Петра Сагайдачного, Тараса Федоровича, Івана Сулими, Дмитра Гуні, Івана Сірка, Максима Залізняка. На хортицьких скелях будуть розміщені скульптурні образи Голоти, Байди — як символ мужності, незламності і непідкупності, Мамая — втілення духової щедрости, кмітливості і мистецьких талантів; Тараса Бульби — легендарного запорізького полковника, одного з найпопулярніших образів світової літератури; Марусі Богуславки — української жінки, мужньої бранки, яка в Туреччині визволяла з полону козаків. Очевидно, скульптурних образів гетьманів Мазепи, Виговського, Дорошенка відвідувачі меморіалу не побачать.

Заповідником є не тільки ця територія: заповідна вся Хортиця, всі три тисячі гектарів її землі. Тому пам'ятні знаки проектируються і для інших місць — Зміїної піщери, де переховувалась резервна козацька зброя, Музичної балки, Козачої криниці, переправи, якою козаки виходили на битву під Жовті Води. На одній з могил височітиме образ кобзаря — носія і захисника козацької правди і слави.

**„ОДИНОКА ПРАВИЛЬНА СТРАТЕГІЯ”
А. БІЛИНСЬКОГО АБОЖ „ПРИСУД СМЕРТИ
ДЛЯ ВСІХ НАЦІОНАЛІСТИЧНИХ ГРУП”**

У чикагському „Українському Житті” з 5 вересня ц. р. А. Білинський в статті „Так що тоді робити?”, написаної з приводу останнього перепису в УССР, заявляє:

„Національна проблема є тільки одною з багатьох проблем. Крім неї є ще пекучі економічні, соціальні, культурні, політичні та інші писання. Поширення свободи думки в літературі стосується всіх національностей, і тому в тому (?) всі однаково зацікавлені, як зацікавлені в економічній децентралізації. На всіх тих відтинках треба і нам бути максимально активними, але не як українці, а як люди і громадяни Радянського Союзу (мається на увазі населення СРСР). Нам не треба будувати якогось протиросійського фронту, а фронт загальний разом з росіянами проти бюрократичної системи. А на національному відтинку треба орієнтуватися на мінімальні успіхи у безконфліктовій („неантагоністичній”) поставі до системи. Важкé змагання на інших відтинках мусить довести до успіхів, а користати з них успіхів будуть усі, отже й українці як українці. Це є одинока правильна стратегія в даних умовах. Але така раціональна стратегія є приєднанням смерті для всіх еміграційних націоналістичних груп і центрів”. (Підкр. наше — І. Я.).

Заплутавшись дещо на початку своєї „програми”, чи є українці взагалі люди, А. Білинський пропонує творити спільній з москалями фронт, хоч москали цілком виразно такого фронту не бажають і кожного українського самостійника називають „ізменником отечества”. А в другій точці цієї своєї програми переказує він про зою те, що свого часу написав віршем Драгоманов: „Гей, українець просить немного” і т. д. Цікаво б знати, чого ще навчає цей професор студентів Українського Вільного Університету в Мюнхені, щоб загинули всі еміграційні націоналістичні групи?

*****

**НОВА І „ОРИГІНАЛЬНА” КОНЦЕПЦІЯ
„НОВИХ ДНІВ”**

У згаданому вище канадському місячнику, що його довголітнім редактором і видавцем був нині вже покійний Волиняк, гідно продовжують традиційну політику цього літератора, який свого часу називав був Колосову „сестрою”. В „Нових Днях” за квітень 1971 р. М. Дальний, один з редакторів цього журналу, пише,

Проектна група, що творитиме меморіял, складатиметься з архітектів М. Жарікова, С. Шестопала, В. Степанчука, А. Матвієнка, В. Варсука, В. Губенка з участю скульптора В. Дубініна та відомої львівської мальарки С. Карапети-Корбут.

За М. Киценком

між іншим: „Опозиційний рух (на Україні) не тільки не веде боротьби проти українського уряду, а — навпаки — хоче, щоб той уряд став нарешті сильнішим, рішучішим, спроможнім виконувати повноту влади...”

Про який „український уряд” пише п. Дальний? Про отих малоросійських маріонеток, що з льоту хапають накази з Москви? Про отих московських вірних коляборантів, отих жалюгідних „чого ізволітс”, що в присуках на молодих українських інтелектуалах стараються перевершувати московських суддів (приклад з Морозом)? Чи справді думає п. Дальний так, як пише, чи просто хоче бути „оригінальним” і навіть у питанні про теперішній терор на Україні „їти проти течії”, щоб захистити собі Геростратової слави?

*****

ДОЧЕКАЛИСЬ ВІДЗНАЧЕННЯ

У прогресивних „Українських Вієтях” з 4-ої вулиці в Нью Йорку (з 16 вересня ц. р.) надруковано таке:

„Дедалі більше місяця в поточній пресі уділяють наші „сановиті” органи „національної думки” дедалі гострішій дискусії щодо „реалітетів” Радянської України і становища, яке повинна зайняти супроти них еміграція. Виступи А. Білинського, Г. Мухіної, Р. Колянківського, В. Вовк і багатьох інших посередньо або безпосередньо підказують еміграції залишити в архіві всякі „візвольні” марінія і пристосуватися чесно і діловито до дійсності, тобто до визнання, що лише там — на Радянській Україні існує і розвивається українське громадське життя, українська культура...”

Поминаючи те, що в наведеному вище ряді імен співробітник „УВ” із зайвої скромності випустив своє власне ім’я, треба пригадати, що в совєтській, як колись і в Гебельсівській пропаганді, головний натиск клалося і кладеться на неймовірне: повторюй його разу-раз, день-у-день і напевно знайдуться такі, що повірять. Але з кожним днем таких наївних меншас, і не один з читачів „УВ”, побувавши на Україні як „прогресивний турист”, на власні очі переконався, як „розвивається” там українська культура і як „буяє” громадське життя. А проте, ще в давніх часах на Україні знали прислів’я, що „поганому виду немає стиду”.

А. З.

*****

ОВЕРЕЙНО З ПАРТИНОЮ СПАДИШНОЮ!

Боронячи „чистоту позицій” свого ідеолога Івана Багряного, уердепівці - гришківці в новоулімівських „Українських Вієтях” з 22 серпня передруковали його статтю з 1946 року п. н. „Національна ідея і „націоналізм”.

Багато чого написав у тій статті І. Багряний такого, чого нині напевно б зрікся. І тому недобру прислугу роблять небіжчикові його гарячі прихильники. Ось що, наприклад, він пише:

„Націоналізм” ані не був першим, ані не є єдиним

носієм української національної ідеї. Цей „ізм”, як окріме наповнення тої ідеї змістом, як „своя націоналістична правда”, сині не що більше, як уже виведена з історичного обігу вартість, що має відійти до архіву слідом за всіма попередніми, як напридатна до вживання.

Так було модно писати в 1946 році, коли численні діпти навипередки ставали „демократами”. Історія вирішила інакше, і сині всі поневолені народи визволяються лише під пралором націоналізму. Багряний також пізніше у цьому переконався.

Далі він пише: „...сотні тисяч і мільйони українських не-націоналістів, звичайних колгоспників та робітників, що розбивали полчища Гітлера (хоч би у лавах червоної партизанки чи вояки червоної армії), мають перед лицем історії й перед цілим українським народом тепер і колись право на пошану і повагу...”

Чи потвердить це підкresлене нами ствердження п. Гришко, що передруковує цю статтю Багряного? Чи не відомо йому і його товаришам з УРДП, чим ще, крім визволення „родин”, займалися на Україні сталінські бандити, що називали себе червоними партизанами?

Це далі пише Багряний таке: „Отже — першим великим поєднанням української національної ідеї в новітній нашій історії є Шевченко”. А в передрукованому того ж 1946 року в збірці „Золотий бумеранг” вірші п. н. „Канів”, написаному в 1927 році, віршував він так, звертаючись до Шевченка:

Ніхто ніде — лиш цвіркуни та вітер.
Ніхто ніде — лиш луки та яри.
І хмурий чоло, шапкою накрите,
Забута постать глиняна з гори.
Чого ж хмурний, понурий? Що жалієш?
Що слава розмінялася в словах?
Що хутори задріпані німіють
І няньчати злідні, як в минулих днях?
На „зломі двох епох” — в хвості, в болоті.
Щоправда, тяжко скинути горба.
Ніяк гарба прогресу в рабськім поті
Не зрушить злідні давнього раба.
Та все ж іде, гряде урбанізатор.
Прийде — розставить дивні комини.
На твоїм місці буде елеватор,
Дніпро замкнуть у шлюзи, як в штани.
.....
Іде вік новий, у панцері закутий.
Твій вік давно, одспіваний, пропав.
Мабуть, тому ти глиняний, забутий
І пилом днів, мов попелом, припав...

„Чистота позицій”, як бачимо, річ небезпечна. І тому, наприклад, большевики, які будь-що-будь не відважились на Шевченковій горі ставити елеватор, уже кільканадцять разів переписують історію компартії.

РЕНЕГАТИ ВПРАВЛЯЮТЬСЯ

У черговій кагебівській брошурі п. н. „За іудині срібняки”, що мають свою ціллю здеморалізувати українських націоналістів на еміграції, знову й знову торочить її автор Іван Петрів про „мрії бандерівців про відкриті брами на Схід”, про „ОУН як гестапівсько-абверівську агентуру”, про „оунівські продайдуші на перевилюванні”, про „запасну орієнтацію ОУН” і „колінкування їх перед неонацистами”.

„Письменник” Іван Петрів, що продав свою грішину душу московським большевикам за советські рублі іходить у іхніх нижчої ранги агентах, що орієнтується лише на Москву і колінкує перед своїм начальством у кашетах із синіми окличками, аж із шкury пнеться, щоб дорівняти у своєму прислужництві бодай Мельничукові. Він, неспроможний придумати щось оригінальне і в намаганні оплюгувати Степана Бандеру і Ярослава Стецька, цілі уступи переписує з „творів” своїх колег-ренегатів Я. Галана, В. Чередниченка, В. Сергієнка, М. Яремка, І. Жилавого, Ю. Стефюка і Марка Терлиці.

До речі, останнім часом кагебівські автори у своїх писаннях, як бандерівського „опікуна”, щораз частіше згадують Скорчені, який може й в очі не бачив живого бандерівця.

ЧИ ІСНУЮТЬ „ЛІТАЮЧІ ТАРИЛКИ”?

Опитування, переведені журналом „Індюстріел Рісерч”, показують, що 76% опитаних американських науковців вважають, що Уряд не розкриває всього того, що знає про так звані „літаючі тарілки”. З того числа 54% припускають або вірять в існування цих тасмничих об'єктів, а 32% не сумніваються, що прибувають вони на землю з інших планет із високорозвиненою цивілізацією. „Наш журнал, — сказав його редактор Террі Сінклер, — звернувся в цій справі лише до тих 2.700 осіб, які спеціально зацікавлені або й працюють в ділянці космічних польотів.

На запитання, чи уряд розкриває всі інформації, які має про „літаючі тарілки”, лише 24% відповіли „так”. На питання, чи опитуваний знає будь-кого, хто їх бачив, 36% відповіли позитивно, а 64% негативно. На питання „Чи ви бачили колинебудь самі літаючу тарілку”, 8% відповіли „так”, а 78% „ні”. Останнім питанням було: „Якщо ви припускаєте можливість існування цих літаючих об'єктів, то звідки, на вашу думку, вони походять?” Відповіді були такі: космічний простір — 32%, природний феномен — 27%, ЗСА — 5%, комуністичні країни — 0.6% і нерішених — 35.4%.

ПОШИРЮЙТЕ ВІСНИК!

Об'єднання Жінок Оборони Чотирьох Свобід України
ПОВІДОМЛЯЄ, що

27 і 28 ЛИСТОПАДА 1971 РОКУ В НЮ ЙОРКУ
HOTEL COMMODORE — 42nd STREET AND LEXINGTON AVENUE
NEW YORK, N. Y. 10017

ВІДБУДЕТЬСЯ

ІІІ-ий З'їзд ОЖ ОЧСУ

Порядок нарад:

СУБОТА 27-го ЛИСТОПАДА 1971 Р.

1. Реєстрація Делегатів — від години 9-ої до 10-ої рано.
2. Відкриття З'їзду — година 10.30 рано.
3. Вибір Президії З'їзду.
4. Прийняття порядку нарад З'їзду.
5. Відчитання та затвердження протоколу з ІІ-го З'їзду.
6. Вибір Комісій З'їзду:
Мандатно-Верифікаційної.
Номінаційної.
Резолюційної.
Фінансової.
Статутової.
7. Звіти Головної Управи.
8. Звіт Контрольної Комісії.
9. Звіт Організаційного Суду.
10. Дискусія над звітами.
11. Уділення абсолюторії уступаючій Управі.

НЕДІЛЯ 28-го ЛИСТОПАДА 1971 Р.

12. Доповідь: „Національно-політичне становлення в Україні і еміграція”.
13. Доповідь: „Літературні процеси в Україні”.
14. Звіт Статутової Комісії і прийняття статуту.
15. Звіт Мандатно-Верифікаційної Комісії.
16. Звіт Номінаційної Комісії і вибір:
Головної Управи.
Контрольної Комісії.
Організаційного Суду.
17. Звіт фінансової Комісії і затвердження Бюджету Головної Управи на 1972-1974 роки.
18. Звіт Резолюційної Комісії і схвалення резолюцій.
19. Внески й побажання.
20. Закриття З'їзду.

ГОЛОВНА УПРАВА ОЖ ОЧСУ

Організація Оборони Чотирьох Свобід України
повідомляє, що

27 і 28 ЛИСТОПАДА 1971 РОКУ В НЮ ЙОРКУ

HOTEL COMMODORE — 42nd STREET AND LEXINGTON AVENUE
NEW YORK, N. Y. 10017

ВІДБУДЕТЬСЯ

XVI-ИЙ ЮВІЛЕЙНИЙ З'ЇЗД ОЧСУ

Порядок нарад:

СУБОТА 27-го ЛИСТОПАДА 1971 Р.

1. Реєстрація Делегатів — від години 9-ої до 10-ої рано.
2. Відкриття З'їзду — година 10.30 рано.
3. Вибір Президії З'їзду.
4. Прийняття порядку нарад З'їзду.
5. Відчитання та затвердження протоколу з XV З'їзду.
6. Вибір Комісій З'їзду:
Мандатно-Верифікаційної.
Номінаційної.
Резолюційної.
Фінансової.
Статутової.
7. Звіти Головної Управи.
8. Звіт Контрольної Комісії.
9. Звіт Організаційного Суду.
10. Іменування Почесних Членів.
11. Дискусія над звітами.
12. Уділення абсолютній уступаючій Управі.

НЕДІЛЯ 28-го ЛИСТОПАДА 1971 Р.

13. Доповідь: „Національно-політичне становлення в Україні і еміграція”.
14. Доповідь: „Літературні процеси в Україні”.
15. Звіт статутової Комісії і прийняття змін статуту.
16. Звіт Мандатно-Верифікаційної Комісії.
17. Звіт Номінаційної Комісії і вибір:
Головної Управи.
Контрольної Комісії.
Організаційного Суду.
18. Звіт Фінансової Комісії і затвердження Бюджету Головної Управи на 1972-1974 роки.
19. Звіт Резолюційної Комісії і схвалення Резолюцій.
20. Внески й побажання.
21. Закриття З'їзду.

ГОЛОВНА УПРАВА ОЧСУ